Влада – Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

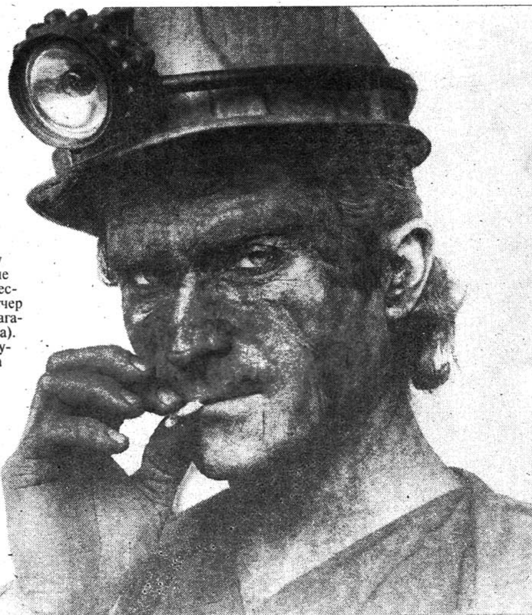

№ 187 (1187) ♦ Середа, 4 жовтня 1995 року ♦ Ціна договірна

НОВИНА: виявляється, зима на носі!

Учора на сесії Верховної Ради України у рамках проведення Дня уряду з інформацією Кабінету міністрів про підготовку народного господарства до роботи в нинішній осінньо-зимовий період виступив віце-прем'єр-міністр України Василь Євтухов. З неї цілком чітко напрошується висновок, що ані село, ані місто не готові до роботи в цей складний період.

Народні депутати разом з урядовцями наполегливо шукали, як вибратися з цього чергового глухого кута. А тим часом ...

Попереджувальний страйк чи репетиція?

Під час добового попереджувального страйку шахтарів, який відбувся в понеділок в Україні, не працювали 159 із 228 шахт Донбасу, повідомив кореспондентові агентства «Інтерфакс-Україна» диспетчер Міністерства вугільної промисловості України (загалом в Україні налічується 254 вугільні підприємства).

За інформацією диспетчера, обсяг видобутку вугілля за минулу добу становив 100,8 тисячі тонн за плану 292,6 тисячі тонн.

У нормальному режимі, за даними Мінвуглепрому, працювали 69 шахт. За словами диспетчера, протягом доби надходили різні дані про кількість страйкарів, бо шахти зупиняли роботу в різний час.

За даними профспілки працівників вугільної промисловості (ППВП), в попереджувальному страйку брали участь близько 2/3 шахт України. Повністю припинили роботу 124 шахти, 43 підприємства добували, але не відвантажували вугілля, ще на 36 шахтах видобуток ирипинено через ремонтні роботи. За даними організаторів, у страйку брали участь гірники Донецької, Львівської, Волинської та Кіровоградської областей.

За даними Мінвуглепрому, 83 із 116 шахт Донецької області працювали без відвантаження вугілля споживачам. На жодній з шахт роботу повністю не припиняли.

На центральному майдані Донецька відбувся мітинг за участю місцевих гірників та їхніх колег з Луганської та Дніпропетровської областей, Львівсько-Волинського басейну. Поряд з вимогами підвищити зарплату й видавати її вчасно лунали заклики збільшити дотації галузі.

Лідер Незалежної профспілки гірників України Михайло Волинець в інтерв'ю «Інтерфаксу-Україна» заявив, що страйк «організовано» Мінвуглепромом за сприяння офіційної профспілки — ППВП, що є складовою Федерації профспілок України. За його словами, виступи за збільшення держдотацій галузі без її реформування можуть бути вигідні лише керівництву Мінвуглепрому. Лідер НПГУ відмежувався від страйку, але наголосив, що коли уряд не надасть шахтарям самостійності, не припинить перерозподіл прибутку рентабельних шахт серед збиткових, вони також вестимуть розмову про акції протесту.

Канадська провінція знайшла у нас ринок

Голова Верховної Ради України Олександр Мороз зустрівся з членами ділової делегації канадської провінції Саскачевану, яку очолює Прем'єр-міністр Рой Романов. Гість наголосив, що привіз з собою велику групу бізнесменів з Канади, які зацікавлені в розширенні і становленні тісних економічних контактів з Україною. Причому, сказав він, наші представники готові вже сьогодні укласти цілу низку вигідних угод з українськими партнерами на здійснення конкретних домовленостей і проектів.

(Закінчення на 2-й стор.).

«УРЯД ЗРОБИВ УСЕ МОЖЛИВЕ...»

Розмова першого віце-прем'єр-міністра України Павла ЛАЗАРЕНКА з головним редактором газети «Голос України» Сергієм ПРАВДЕНКОМ про програму дій, подану Верховній Раді

(Закінчення на 2-й стор.).

Закриємо шахти – вугілля побільшає

Світовий банк на початку 1996 року може надати Україні кредит у розмірі 60—70 млн. доларів для фінансування заходів із закриття нерентабельних шахт.

Керівник місії Світового банку Джефрі Балкінд в інтерв'ю агентству «Інтерфакс-Україна» уточнив, що кредит буде виділено на закриття 24 збиткових вугільних шахт. Він підкреслив, що негайне закриття збиткових шахт є «сенсом реструктуризації вугледобувної галузі».

Місія Світового банку вивчала ситуацію на вугільних шахтах України 29 вересня — 2 жовтня.

За словами Д. Балкінда, кредит буде надано на 15 років. При цьому перші 5 років оголошені пільговим періодом — українська сторона виплачуватиме банкові тільки відсотки. Планується, що кредитна ставка становитиме 7,15%, проте остаточний її розмір буде узгоджено з Мінфіном України.

Представники Світового банку, сказав Д. Балкінд, вважають за доцільне, щоб уряд України передав ці кошти Міністерству вугільної промисловості як безоплатну позичку.

Д. Балкінд висловив надію, що СБ пізніше виділить Україні «великий кредит на перебудову всієї вугільної галузі». Він пояснив, що умовою виділення такого кредиту має стати «наявність чіткого стратегічного плану реструктуризації усіх 253 шахт», складеного за допомогою фахівців СБ.

Д. Балкінд повідомив, що експерти банку наполягають на тому, щоб «закриття шахт не пов'язувалося у часові з розв'язанням соціальних проблем шахтарів», оскільки розв'язання соціальних проблем вимагає тривалих зусиль. На його думку, закриття нерентабельних шахт не призведе до «глобального» скорочення персоналу. За оцінкою експертів СБ, робітників ряду спеціальностей, наприклад, вибійників, не вистачатиме.

За словами Д. Балкінда, представники СБ обговорюють з урядом України широке коло проблем, зокрема, ситуацію на ринку робочої сили, систему прописки, можливості створення мобільнішого ринку праці. Він підкреслив, що розв'язання цих проблем дасть населенню України можливість вільно переміщуватися у пошуках нових робочих місць.

Друзі! Сподіваємося на те, що не розлучимося з вами і в 1996 році. Принаймні у першому півріччі. Передплатити "ГУ" можна у будь-якому поштовому відділенні. Маленький секрет: якщо ви оформите передплату відразу на 6 місяців, редакція гарантує не змінювати ціну. Нині вартість передплати на один місяць — 150 тис. крб., на три — 450 тис. крб., на шість — 900 тис. крб.

Індекс українського варіанта — 60955, російського — 60997.

У ПРЕЗИДІЇ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Засідання Президії 2 жовтня відбувалося переважно під кутом зору двох важливих подій нинішнього пленарного тижня (з 3 по 6 жовтня) — четвертої сесії Верховної Ради — Дня уряду та розгляду Програми діяльності Кабінету міністрів України.

Члени Президії обговорили і внесли на сесію концепцію і порядок розгляду цих важливих питань. Цьому передувала нарада керівників фракцій, на якій саме і було узгоджено процедуру проведення і Дня уряду третього жовтня і розгляду Програми діяльності Кабміну п'ятого жовтня.

У зв'язку з цим цілком логічним стало обговорення і винесення на розгляд Верховної Ради проекту концепції розвитку гірничо-металургійного комплексу України до 2010 року, проекту Закону про внесення доповнень до Житлового кодексу Української РСР та ряду інших питань стосовно діяльності виконавчих структур.

(Закінчення на 10-й стор.).

У номер

Чи потече до України «чорне золото»?

Розвиток всебічних зв'язків з Кувейтом є дуже важливим для України — це підкреслив Голова Верховної Ради України Олександр Мороз під час зустрічі з делегацією Національних зборів Держави Кувейт. Її очолює заступник голови Національних зборів Салех Юсеф аль-Фадаля.

Наголошувалося, що цей візит надасть нових імпульсів співробітництву між двома країнами, в тому числі й у сфері міжпарламентських стосунків. Зокрема зазначалося, що створюється спільна міжпарламентська комісія Кувейту та України.

І все ж, головна увага під час зустрічі була приділена економічним зв'язкам двох держав, перспективам їх розширення. Насамперед питанню постачання енергоносіїв з Кувейту в Україну. Наша держава з 52-мільйонним населенням, сказав Олександр Мороз, не може бути прив'язаною до одного джерела енергопостачання. Вона обов'язково повинна мати й альтернативне джерело. Ми повинні реалізувати ті проекти, про які вже йшлося давно. Перший з них — будівництво терміналу в Одесі і доставка туди з Близького Сходу, зокрема, з Кувейту, нафти танкерами. Другий — прокладка з Кувейту через території Сірії, Туреччини нафтопроводу, по якому нафта доставлятиметься до берегів Чорного моря, а звідти танкерами в Україну.

Для Кувейту, говорилося на зустрічі, можуть бути цікавими й такі галузі української індустрії, як верстатобудування, літакобудування, сільське господарство, машинобудування та інші.

Канадська провінція знайшла в нас ринок

(Початок на 1-й стор.).

На думку обох сторін, цій справі сприятиме й те, що серед населення Саскачевану, яке налічує близько ста тисяч чоловік, кілька десятків тисяч — українці за походженням. Їхні інтереси — у сфері фермерської діяльності, нафтової і газової промисловості та інших галузях, які можуть зацікавити українських партнерів.

У Києві у Маріїнському палаці було підписано меморандум про співробітництво України й канадської провінції Саскачеван. Підписи під документом поставили перший віце-прем'єр-міністр України Павло Лазаренко і Прем'єр-міністр провінції Саскачеван Рой Романов. На церемонії був присутній Президент України Леонід Кучма.

Під час зустрічі з Роєм Романовим Прем'єр-міністр України Євген Марчук підкреслив, що Україна зацікавлена у співпраці з нафтовими компаніями Канади з видобутку нафти й газу.

Він також поінформував, що Україна приступила до розроблення проектів двох великих програм — «Золото України» і створення власного замкненого циклу з виробництва ядерного палива для атомних електростанцій. Широке поле для співпраці Україна і Канада мають й у сфері агропромислового комплексу, зазначив Євген Марчук. Стабілізація на валютному ринку України, за його словами, також створює сприятливий клімат для інвестицій в українську економіку.

Євген Марчук висловив сподівання, що Канада, як одна з держав «великої сімки», допоможе Україні у розв'язанні питання про закриття Чорнобильської АЕС.

На підтримку програми уряду

У понеділок відбулося засідання Ради регіонів при Президенті України. Інституція закликала парламент підтримати програму діяльності уряду, створивши тим самим базу для проведення економічних реформ — стабілізації виробництва, подолання платіжної кризи, проведення виваженої бюджетної та грошово-кредитної політики.

Кабінетові міністрів, керівникам центральних та місцевих органів влади запропоновано розробити конкретні заходи для реалізації програми уряду.

Парламентська хроніка

День сьогоднішній — день майбутній

Програма уряду слухатиметься у вівторок

Ранкове засідання 3 жовтня

Сесійний тиждень розпочався привітанням Голови Верховної Ради України Олександра Мороза з рішенням Парламентської Асамблеї Ради Європи щодо прийняття України до європейської сім'ї народів.

Глава парламенту повідомив народних депутатів України про те, що розгляд програми діяльності Кабінету міністрів відбудеться наступного вівторка. Сьогодні, як і заплановано, у стінах парламенту проводитиметься день уряду.

На сесії було заявлено про створення депутатської фракції Селянської партії замість груп «Аграрники України» та «Аграрники за реформи», які існували досі.

Народні обранці виступили із заявами та запитами, що охоплюють ряд актуальних проблем життя держави. Серед них — негаразди з виплатою пенсій, подальша діяльність довірчих товариств, плата споживачами за користування газом, статус ветеранів війни, ситуація з Генеральним прокурором та інші.

Потім народні депутати продовжили свою роботу у комісіях та фракціях.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

«УРЯД ЗРОБИВ УСЕ МОЖЛИВЕ...»

(Початок на 1-й стор.).

— Павле Івановичу, чи можна говорити, що від глибокої кризи економіка України переходить до певного пожвавлення виробництва?

— Як людина, що тільки-но прийшла в уряд, не маю морального права применшувати зусилля тих, хто працював у Кабінеті міністрів до мене, готував програму діяльності уряду, пропонував цікаві ідеї. Глибокий аналіз економічної ситуації в країні дає мені право сказати, що намітилася певна тенденція до стабілізаційних процесів. Погодьтеся, що і Президент України, і керівництво Кабінету міністрів завжди відверто говорили про кризові явища в нашій економіці. Журналісти багато писали і про найвищий зліт інфляції в Україні в 1993 році, коли ціни виросли більш як у 100 разів, і про найбільший 1994 року спад промислового виробництва — майже 28 відсотків. Пам'ятаєте? Писали про це багато. То чому сьогодні замовчувати позитивні зрушення? Державний діяч, урядовець, керівник будь-якої ланки управління приречений на політичну смерть, якщо не бачить паростків стабілізації, не враховує їх у своїй діяльності.

Цілком поділяю думку Президента, що нам усім треба перестати плакати і посипати голову попелом.

— Що ж Ви вважаєте позитивними зрушеннями? Який вигляд це має не в політичних заявах, а в реальній дійсності?

— Добре розумію, що можу втомити читача цифрами, фактами, термінами. Але на все, погодьтеся, треба дивитися, зіставляючи і порівнюючи. Я вже наводив цифру спаду виробництва минулого року. Якщо бути точнішим, вона становила 27,7 відсотка.

А сьогодні щомісячний рівень виробництва тримається у межах плюс 1,5 мінус 1,5 відсотка. Або такий приклад. Майже рік тому дефіцит бюджету становив понад третину від валового національного продукту. Нині, як і планувалося, він — на рівні 7—8 відсотків. Нарешті, за останні 6 місяців маємо зростання реальної заробітної плати. Якщо за 4 роки вона упала більш, ніж у 3 рази, то тепер зросла на 15 відсотків. Ви мені дорікнете, що хвалюся досить малими цифрами. Але це свідчить про реальні позитивні процеси, які мають місце.

Є приклади деякої фінансової стабілізації. Зокрема, зменшення процентних ставок зробило втричі доступнішим кредитний ринок. За минулий тиждень оформлені кредити становили майже 25 трлн. крб. А ще кілька місяців тому — лише 8—9 трлн. крб. Збільшився приплив іноземного капіталу в Україну. Маємо й такий промовистий факт: цього року в державу повернулися понад 500 мільйонів доларів вітчизняного капіталу. Отже, позитивні тенденції проявляються, і нехтувати їх ми просто не маємо права.

— У чому ж тоді полягає корекція реформ, про яку дедалі частіше говорять урядовці в засобах масової інформації?

— У жодному разі не йдеться про корекцію курсу, стратегію і тактику якого визначив Президент України у минулорічній доповіді «Шляхом радикальних економічних реформ» та доповіді Верховній Раді, де обгрунтовано ідею корекції економічних реформ.

Інша річ, що в нових економічних умовах необхідно внести певні зміни. На їх потребі наполягали і вчені, і практики. Та й економічна дискусія, яка нещодавно відбулася в Києві, підтвердила правильність ідей, закладених у програмі уряду. Чи є в ній недоліки? Так, і недоліки, і можливі помилки. Але підхід до програми має бути визначений тими умовами, в яких ми перебуваємо тепер.

Доведеться корегувати певні помилки. Тобто — виправляти. Якщо раніше основну увагу було приділено — і це на певному етапі було правильно — стабілізації на так званому макроекономічному рівні (приклади про це я наводив), то економічна ситуація, що складається в Україні, вимагає перенесення основних акцентів на мікрорівень. Задля стабілізації саме виробничого процесу, зміцнення фінансового стану підприємств і функціональної їх спроможності. Одночасно має бути утримана керованість інфляційними процесами.

— А чи не здається Вам, Павле Івановичу, що до певної міри втрачено державні підходи до стимулювання пріоритетних галузей? Зокрема, податкові стимули?

— Виходячи з гостроти проблем в нашій економіці та враховуючи обмеженість фінансових ресурсів, у програмі уряду визначено такі державні пріоритети:

по-перше, розвиток паливно-енергетичного комплексу та впровадження енерго- і ресурсозбережних технологій у галузях народного господарства;

по-друге, розвиток бази в агропромисловому комплексі для переробляння і зберігання сільськогосподарської продукції та розвиток соціальної сфери села;

і, по-третє, розвиток медичної та мікробіологічної промисловості.

Держава, уряд не можуть сьогодні фінансувати ті напрями, віддачі від яких не видно і в наступному столітті. Вкрай потрібен сьогодні країні власний вітчизняний електровоз — треба вкласти гроші. Дати податкові пільги, зацікавити інвесторів, зацікавити наші ж таки комерційні банки. Потрібні нові телефонні станції чи виробництво автомобільних акумуляторів — держава має втрутитися. Не як меценат у художньому салоні, а з вигодою для себе. Я цілком підтримую Президента, який під час недавньої робочої поїздки до Дніпропетровська сказав: «... давайте вилучимо у стосунках між державою і підприємством слово «допоможіть». Держава має виступати як партнер і тільки тоді, коли їй таке партнерство вигідне. Якщо ні — давайте по-доброму прощатися».

У Міністерстві промисловості я зустрічався кілька днів тому з його керівництвом. Мусив з усією відвертістю сказати, що в металургійній галузі, де практично вся продукція ліквідна, тобто має підвищений попит у споживачів, і не займатися накопиченням на зиму запасів вугілля та мазуту і при цьому весь час смикати уряд: «дай електроенергії!» — то чистісінька споживацька позиція, — і їй настав край. На Дніпропетровщині (гадаю, мої посилання на цей регіон зрозумілі, бо про інші ще тільки набуваю моральне право говорити) всі підприємства, найбільші споживачі електроенергії, заготовляли тверде паливо для двох потужних електростанцій — Придніпровської та Криворізької, — і лише тоді мали всі підстави на повне використання електроенергії на виробництві.

— Чи не здається Вам, що частка державних підприємств в структурі економіки висока, і її потрібно істотно скоротити, бо бюджет не витримає їхнього тиску, бо саме державні і смикають уряд: «дай»?

— Це — головне питання! Але треба мати на увазі принаймні два моменти:

по-перше, ми маємо істотно підвищити рівень керованості підприємств державної форми власності;

а по-друге, реально, а не показушно інтегрувати їх до системи ринкових відносин.

Передбачено структурно поділити державний сектор на дві основні групи. Частина підприємств, Ви розумієте, про які саме йде мова, будуть казенними. Що ж стосується решти, вони підпадають під обов'язкову корпоратизацію. Особливо при цьому хочу наголосити на темпах корпоратизації — мова йде про 3—4 місяці. Тобто у нинішньому 1995 році з'являться державні акціонерні товариства, в яких 51 відсоток — щонайменше — належатиме державі.

Йдеться не про відчуження майна від держави, а про зміну статусу державних підприємств, надання їм можливості повнішого прилучення до ринкових принципів господарювання.

Для мене як колишнього керівника досить потужного індустріального регіону чи не найважливішим є те, що при цьому остаточно розмежовується бюджет держави і фінанси підприємств. Виокремлюю ще одну групу підприємств, де державна частка в статутному капіталі становитиме менш як 50 відсотків. Управляти цією групою підприємств будуть наглядові ради, куди увійдуть і представники державних органів.

— Павле Івановичу, відомо, що ми вміємо писати програми. І досить непогані. Але спотикаємося на реалізації. Чи є механізм реалізації даної програми?

— Уряд зробив все можливе, щоб підготувати правове поле для реалізації Програми. Перелік законодавчих і нормативних актів вже передано до Верховної Ради — разом 125 законопроектів. У самому ж Кабінеті міністрів істотно підвищено відповідальність кожної посадової особи за впровадження тих чи інших розробок — з цього приводу прийнято спеціальну постанову. Пошлюся і на статтю Прем'єр-міністра Є.К. Марчука у газеті «Урядовий кур'єр» від 28.09.1995 р., де грунтовно висвітлено організаційно-управлінське забезпечення програми. Насамкінець скажу єдине — такого грунтовного обговорення важливого документа із врахуванням всіх зауважень та економічних обгрунтувань за моєї пам'яті не було. І в цьому ще один його позитивний момент. Гадаю, це добре розуміють і депутати Верховної Ради. Вірю, вони не помиляться в головному. Бо надто велика нині ціна помилки.

— Дякую за розмову.

У номер

● *Одеса*

Місто підтримує комерсантів

Одеський міськвиконком затвердив програму підтримки підприємництва, яка передбачає надання всебічної допомоги підприємницьким структурам у налагодженні і збільшенні виробництва товарів народного вжитку. Передбачають участь підприємців у розвитку соціальної інфраструктури міста, зокрема курортно-рекреаційних і бальнеологічних комплексів, приватних закладів освіти. Очікують участь комерсантів у паспортизації міського житлового фонду, що має на меті підвищити ефективність його використання. Програма покликана сприяти створенню й розвиткові інвестиційних, інноваційних, страхових компаній і фондів, лізингових і прокатних фірм, мережі установ, які надаватимуть юридичні послуги.

● *Сімферополь*

Ми кажемо — приватизація, розуміємо — гласність

Фонд держмайна Криму готує заходи «зі значного розширення гласності» у процесі приватизації в автономії. Як повідомив «Інтерфакс—Україна» голова Фонду держмайна Криму Олексій Головізін, на сесії Верховної Ради Криму розглядатимуть питання «Про інформаційне забезпечення участі громадян у приватизаційному процесі». Фонд має намір готувати для телеі радіоефіру регулярні передачі, випускати спеціалізовані додатки до місцевих газет. У структурі ФДМ Криму буде створено прес-службу, з'являться також сектори інформації у відділах фонду. О.Головізін повідомив, що з 2 млн. 102 тисяч учасників приватизації в автономній республіці вже отримали приватизаційні сертифікати і відкрили депозитні рахунки близько 780 тисяч мешканців півострова.

● *Київ*

Що видали АЕС за 9 місяців

На прес-конференції голови Держкоматому України Михайла Уманця було оприлюднено статистичні дані про роботу атомних електростанцій за 9 місяців поточного року. За цей період українські АЕС виробили 52,35 млрд кВт/год енергії, що на 4 % перевищує показники того самого періоду минулого року. План з виробництва електроенергії за 9 місяців виконано на 97,4 %. Заступник голови Держкоматому Василь Котко пояснює цей невисокий показник тим, що Міненерго заборгувало Держкоматому близько 30 трлн крб. За 9 місяців атомникам сплатили лише 62 % від вартості спожитої електроенергії, у тому числі лише 13 % — у грошах, 49% — як бартер. Михайло Уманець наголосив, що важке фінансове становище галузі пов'язане не лише з неплатежами, а й з невиправдано заниженими тарифами на електроенергію.

Як повідомив голова Держкоматому, у зимовий період атомні електростанції мають намір витримати рівень попереднього року і виробити 40% електроенергії в Україні.

Проблема

Патенти — зарубіжні, тиша в цехах — власна

ЖИТОМИРСЬКЕ АТ «Вібросепаратор», випускаючи зерноочисносушильні комплекси потужністю 25 і 50 тонн за годину, тим самим забезпечує розвантаження, очищення, сушіння й сортування зерна. Причому на індустріальній основі, з найменшими затратами енергії та робочої сили.

Гордістю підприємства є універсальні зернові сепаратори різної потужності, де застосовано принципово нові методи, що дають найвищу якість очищення й сортування зерна у потокових лініях хлібоприймальних пунктів елеваторів, млинів, комбікормових і крупозаводів. Випускають тут також сепаратори для очищення й калібрування насіння кукурудзи, буряків, соняшнику, стрічкові транспортери, вентилятори та інше обладнання.

Високу якість і принципову новизну продукції «Вібросепаратора» підтверджують вісім патентів високорозвинених держав, у тому числі США. Воно й не дивно. Адже підприємство працює по-сучасному: не тільки виготовляє обладнання, а й забезпечує будівництво комплексів, монтаж, пусконалагоджувальні роботи, сервісне обслуговування. Враховують тут і ситуацію, в якій опинилися потенційні споживачі. Тому надають їм кредит строком до трьох місяців з умовою попередньої оплати 30 відсотків вартості техніки, яку хоче придбати господарство.

У Анатолія Прилуцького є всі підстави пишатися підприємством, яке він очолює. Свого часу він, кандидат технічних наук, працював заступником директора, начальником конструкторського бюро Інституту механізації та електрифікації сільського господарства. Але поміняв Київ на Житомир і прийшов на «Вібросепаратор» головним інженером, бо прагнув, щоб якомога скоріше пішли в серійне виробництво ті винаходи, співавтором яких був. Згодом колектив обрав його своїм керівником.

Нині продукцією «Вібросепаратора» цікавляться в Казахстані, Узбекистані, чимало обладнання вже поставлено до Польщі. Та головним ринком збуту мала би бути все ж таки власна держава. На жаль, на складах підприємства знаходиться більш як на сто мільярдів карбованців готової продукції. А в цехах ще чимало й напівготової.

— Якби держава одразу розраховувалася з господарствами за зерно, то вони мали б за що брати нашу техніку. Відтак «Вібросепаратор» заплатив би металургам, а ті — шахтарям... Звісно, за чіткої, а головне безперервної роботи, підприємство мало б більше прибутків, які могли піти, зокрема, на підвищення конкурентоспроможності нашої продукції на зовнішньому ринку. Адже й школяреві відомо, що подолати інфляцію можна, лише нарощуючи, а не згортаючи виробництво, — з гіркотою говорить Анатолій Назарович Прилуцький.

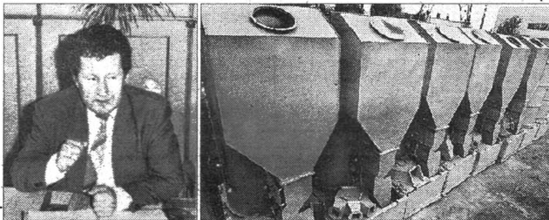
На довершення сказаного: нам з фотокореспондентом на очі потрапили замки, що осиротіло висіли на дверях більшості цехів.

Олексій КАВУН.

Житомир.

На знімках: генеральний директор АТ «Вібросепаратор» А. Прилуцький; сепаратори чекають покупців.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Після другого приїзду відкрилися очі

Світовий банк реконструкції та розвитку, що бажає допомогти економічним реформам в Україні, узяв під своє шефство, поки що в дослідницькому аспекті, її вугільну галузь. Кілька місяців тому висновок компетентної закордонної комісії був однозначний: вугільна промисловість може існувати без дердотації. У другий приїзд, у вересні, гості попросили показати їм найкращу шахту, а також погану й самостійну.

По вуглегірському об'єднанню «Орджонікідзевугілля» комісію супроводжував заступник міністра вугільної промисловості Олександр Поштук, у минулому керівник цього об'єднання. Вони спустилися у шахту, обійшли усі закутки. Коли піднялися «на-гора», втомлений керівник комісії угорець Ласло Лавей визнав, що висновок, зроблений минулого разу, помилковий. Шахтам України з їх тяжкими умовами праці, справді, потрібна дотація.

Володимир ВЕРБИЧЕНКО,
заступник редактора газети «Шахтарские вести».

Донецьк.

Знову японці випередили

В Одесі й тепер можна знайти людей, котрі пам'ятають, як на Пересипі та Сухому лимані по кілька днів із землі били потужні газові фонтани. Такі самі явища не раз спостерігали в ділянках Хаджибейського й Куяльницького лиманів. У цьому зв'язку ходили навіть чутки про неабияку загрозу самому існуванню міста. Вони, на щастя, не справдилися.

Нині, коли так гостро відчуваємо енергетичний голод, спеціалісти згадали про оті явища, дослідили причини фонтанування горючого газу. Директор та головний технолог науково-виробничої фірми «Підземгазінженеринг» Віктор Лось та Олег Печорін стверджують, що обсяги такого газу в різновікових пластах надр на території Одещини величезні. І часто-густо нагромадився він зовсім на невеликій глибині — 20—30 метрів. Отож, видобувати такий газ для потреб регіону не так уже й складно.

Сьогодні газ до Причорномор'я, як і до інших регіонів, надходить, відомо, імпортний. А щоб мати власний, так би мовити «комунальний», — незвично це якось. Чи ж є десь таке? З'ясовується, є: в Японії, скажімо. Там навколо Токіо за допомогою бамбукових трубок газ видобувають з водоносних горизонтів за рік — близько 400 мільйонів кубометрів. Чималу частку в загальних обсягах використання такий газ становить в Італії та в деяких інших країнах. То чому ж ми покладаємо надії лише на імпорт, переступаючи через те, що буквально під ногами.

Георгій ВОРОТНЮК.

Вітчизняний стиль

Згущене молоко — не межа фантазії

Донедавна Первомайський молококонсервний комбінат був одним із найбільших у Союзі. Його згущене молоко знали по всій країні. Таким він залишився й донині, лише зменшилася кількість продукції та й ціна зросла. А все тому, що 70 відсотків сировини завозять з-за меж України. Та ще неплатежі, митниці, податки, які не дають комбінату «розкрутитися». І це за потужності — 250 тонн молока на добу!

Все ж згущене молоко й вершки з кавою та какао сходять з конвеєра регулярно. Однак і це не межа фантазії — тут з'явилось ще згущене з чаєм і... біошампунь «Молочний» на основі сироватки, яку раніше просто виливали.

На знімку: працівники комбінату Л. Довжук, Л. Юхименко, Л. Онищенко з новими видами продукції.

Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

За вибухівку — «Діамантову зірку»

Ось уже століття завод імені Петровського, що поблизу міста Красний Луч, виробляє хімічні продукти і вибухові речовини. Так, у 1913 році тут випускали вже 25 тисяч пудів динаміту. Послугами підприємства користувалися і в громадянську, і у Велику Вітчизняну. До слова, завод поставляв снаряди до легендарних «Катюш».

Якщо говорити про його продукцію, то він не обмежується лише вибухівкою для шахт, а й випускає товари народного споживання — фарби, лінолеум, а також парфуми та всіляку косметику.

П'яту частину своєї продукції завод експортує: вона має неабиякий попит за кордоном. Тож не випадково рішенням Міжнародної конвенції і Національного інституту маркетингу Мексики підприємству вручено «Діамантову зірку» за високу якість продукції.

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

Відходи — не завжди сміття. Це ще й енергія

НАША газета вже повідомляла, що на Буковині втілюється в життя обласна програма зі створення малих гідроелектростанцій, біотермальних установок та нетрадиційних джерел енергії.

В Чернівцях побувала делегація із землі Карінтія, що в Австрії, на чолі з К.Андервальдом. Під час зустрічі з главою облдержадміністрації Іваном Гнатишиним гості повідомили, що робота над цим взаємовигідним проектом уже в розпалі і невдовзі австрійська сторона передасть його на розгляд місцевим властям. Крім того, керівництво землі Карінтія клопочеться, щоб цей задум було профінансовано Європейським Співтовариством.

Карінтійці — вигідні партнери, бо вони мають одну з найпотужніших у Європі мережу малих гідростанцій на гірських річках та виробляють енергію з відходів сільськогосподарського виробництва, зокрема гною, хмизу.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Газетного полку прибуває

«Краєвид» — так називається нове інформаційно-мистецьке видання, засноване Волинським обласним управлінням культури та обласною науковою бібліотекою імені Олени Пчілки. У першому числі заявлено, що газета писатиме про актуальні проблеми культури, освіти, релігії та філософії, подаватиме ґрунтовні дослідження минулого, розповідатиме про духовну спадщину.

У номер

● *Київ*

Тепер — слово за Президентом

Урядова делегація України відвідала Федеративну Республіку Бразилія, Республіку Аргентина і Республіку Чилі.

Її очолював перший заступник міністра зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України Ігор Подолєв.

Основною метою перебування у цих державах Латинської Америки, як повідомили Укрінформу з прес-центру міністерства, було проведення міжнародних переговорів щодо перспектив поліпшення стану торговельно-економічних стосунків з Україною і підготовка до підписання міждержавних і міжурядових угод, які плановано підписати під час візиту Президента України до зазначених країн в жовтні цього року.

Наші не підвели

Морські піхотинці України і США вперше провели спільні навчання з відпрацювання навиків дій як миротворчих сил. Як зазначалося на брифінгу в Міністерстві оборони України, ні українські, ні американські піхотинці такого досвіду досі не мали. Звичайно такі війська використовували як сили швидкого реагування. Спільні навчання «Осінні союзники- 95» пройшли на головній базі морської піхоти США Кемп Лежун в Атлантиці.

Головнокомандувач військ НАТО в Атлантиці генерал Джон Шихан, який спостерігав за діями українських морських піхотинців, зазначалося на брифінгу, оцінив їх як справжніх професіоналів. Він відзначив високий рівень підготовки морської піхоти України, незважаючи на трирічний строк її існування.

● *Джакарта*

Катастрофа загальнонаціонального масштабу

Так назвав у Манілі міністр національної оборони Філіппін Ренато де Вілья наслідки тайфуну «Сибіль», який пронісся над архіпелагом минулими вихідними. За попередніми даними, загинуло не менше 100 чоловік.

● *Вашингтон*

Клінтон зустрівся з жінками і... обурився

Національним місячником боротьби проти насильства в сім'ях оголосив жовтень президент США Клінтон. «Це — людська трагедія, це — проблема Америки», заявив він після зустрічі з групою жінок, які стали жертвами такого ставлення до них у сім'ї. Президент констатував, що, незважаючи на всі зусилля його адміністрації, домашнє насильство залишається загрозою для мільйонів людей у країні, здебільшого жінок.

● *Париж*

Контактерів додалося

Чергова зустріч міжнародної «контактної групи» з боснійського врегулювання на рівні експертів відбудеться в четвер і п'ятницю в Римі. Про це повідомила прес-служба МЗС Франції. Зустріч відбудеться у розширеному складі. До постійних членів «контактної групи» — Великобританії, Німеччини, Росії, США і Франції приєднаються представники Канади, Іспанії та Італії.У роботі зустрічі візьмуть також участь заступник державного секретаря США Річард Холбрук і співголова мирної конференції з колишньої Югославії Карл Більдт.

Готовність взяти ношу на себе

ЩО СКАЗАВ міністр закордонних справ України Геннадій Удовенко, виступаючи в загальнополітичній дискусії на 50-й сесії ГА ООН 28 вересня 1995 року про...

...МЕНТАЛІТЕТ ООН

Як свідчать драматичні події останньої чверті двадцятого сторіччя, головною вершиною у філософському трикутнику «мир-розвиток-демократія» залишається мир. І найбільш рельєфним доказом цього є трагічний конфлікт на території колишньої Югославії.

Миротворча операція ООН в цьому регіоні виявила як позитивні, так і негативні сторони міжнародних зусиль. Югославський приклад в більш загальному плані доводить, що переосмислення ролі ООН і пристосування її до сучасних реалій йде дуже повільно. Інколи навіть здається, що Організація все ще живе по інерції старим менталітетом, і це не дозволяє їй з максимальною ефективністю використовувати свій потенціал, змушує звертатись по допомогу до інших організацій. Крім того, більшість з проблем, що постали перед ООН в колишній Югославії, на нашу думку, спричинені недотриманням, принаймні, ряду основних усталених принципів миротворчості.

Це, зокрема, стосується принципу неупередженості. Так, огляд дискусій в Раді Безпеки ООН та діяльність Контактної групи, на жаль, не дає підстав для однозначних тверджень про реальну політичну неупередженість позицій їх окремих членів до всіх сторін постюгославського конфлікту. Відтак, у міжнародній громадській думці формується уявлення про політику подвійних стандартів, необ'єктивність оцінок і рішень, і це не додає авторитету нашій Організації.

... ЕКОНОМІЧНІ САНКЦІЇ

Важливим інструментом у діяльності ООН по врегулюванню конфліктів залишаються економічні санкції. У цій галузі вважаємо необхідною всебічну розробку детального і всеохоплюючого механізму застосування санкцій, який би враховував всі потенційні наслідки їх дотримання, в т.ч. негативний вплив на треті країни. Так, на нашу думку, режим санкцій проти Союзної Республіки Югославія виявив свою непродуктивність і не досяг головної мети — сприяти мирному врегулюванню конфлікту. Україна вважає, що паралельно з процесом подальшого політичного врегулювання Рада Безпеки ООН має скасувати економічні санкції проти СРЮ, яка своїми конкретними діями вже продемонструвала бажання допомогти відновленню миру. Разом з тим, ми виходимо з того, що важливою умовою зняття санкцій має бути взаємне, одночасне визнання держав, які утворилися на терені колишньої Югославії.

... ДЕРЖАВИ — УЧАСНИЦІ ДНЯЗ

Головною подією минулого міжсесійного періоду в сфері контролю над озброєннями та роззброєння, без сумніву, стала Конференція держав — учасниць ДНЯЗ. Символічно, що вона відбулася саме в цих стінах. Рішення Конференції про безстрокове продовження чинності Договору має історичне значення. Думаю, не буде перебільшенням сказати, що не останню роль тут зіграло приєднання України до ДНЯЗ як неядерної держави, а також ратифікація нею Договору про СНО-1 і набуття ним чинності. Таким чином, Україна зробила свій вагомий внесок у справу планетарного масштабу — звільнення людства від найбільш загрозливої на сьогодні зброї масового знищення. Добровільна відмова від третьої за ядерним арсеналом

держави від цього страхіття XX сторіччя не має прецедентів.

Серед усіх договорів, що діють в галузі контролю над озброєннями та роззброєння, ДНЯЗ безумовно є ключовим, оскільки, регулюючи проблеми ядерної безпеки, він дає можливість послідовно координувати політику в галузі ядерного роззброєння, дозволяючи неядерним державам вести з ядерними рівноправний діалог. Разом з тим, хотів би підкреслити, що, на думку України, незважаючи на рекордну кількість учасників ДНЯЗ — 179 країн, не можна вважати стабільною ситуацію, коли поряд одночасно існують держави, які будують свою безпеку на володінні ядерною зброєю, і держави, які ніколи її не мали або відмовились від неї.

... НОВУ ЕКОНОМІЧНУ ПОЛІТИКУ

Україна, яка успадкувала важкий тягар проблем від колишнього СРСР, переживає болісний період фундаментальної політичної та економічної трансформації. Заклавши впродовж чотирьох останніх років основні підвалини демократичної політичної системи і громадянського суспільства, Україна вступила до нового етапу. У жовтні минулого року Президент України Л.Кучма проголосив нову економічну політику, основою якої є проведення глибоких економічних реформ. Сьогодні основні зусилля зосереджені на подальшому зміцненні основ демократії, формуванні соціально орієнтованої ринкової моделі економіки, здійсненні відкритої, передбачуваної, послідовної зовнішньої політики. Триває реформа державної системи розподілу влад. На відміну від більшості пострадянських країн, нам вдалося без силових зіткнень вийти із конституційного глухого кута.

... РІЧНИЦЮ КАТАСТРОФИ НА ЧАЕС

Ми пропонуємо оголосити 1996 рік роком пам'яті Чорнобиля і провести під егідою ООН низку відповідних заходів. Напередодні цієї сумної річниці хочу ще раз підкреслити, що комплекс проблем ядерної безпеки, а також виведення з експлуатації аварійних і застарілих об'єктів ядерної енергетики є актуальним не тільки для України. Ми переконані, що настав час для практичного вирішення всього комплексу питань, пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії, особливо враховуючи їх довготерміновий характер. Чим раніше ми вкладемо кошти у вирішення проблеми, тим скоріше і з меншими негативними наслідками для усього людства ми зможемо її подолати. Ми очікуємо, що підтримка міжнародним співтовариством зусиль України буде спрямована не тільки на закриття ЧАЕС, а й на вирішення всього спектру супутніх економічних, соціальних і екологічних проблем. Зокрема, ми вітали б широке міжнародне залучення до створення на базі ЧАЕС міжнародного науково-технологічного центру.

... КРИТИКУ СЕБЕ

Хотів би перефразувати відому істину: критикуючи відображення в дзеркалі, ми критикуємо себе. Об'єднані Нації потребують оновлення. Значить, оновлення потребуємо ми самі. Організація не стане більш ефективною, якщо того не захочуть і не зроблять її члени, тобто ми з вами. Мені б не хотілося, щоб у XXI сторіччі з цієї трибуни знову виголошувались правильні побажання, не підкріплені нашою політичною волею і готовністю до тяжкої роботи.

На знімках: Рене Кассін, «батько» Загальної Декларації з прав людини та президент Європейського Суду з 1965 по 1968 роки; будинок Європейського Суду (Кришталевий палац) у Страсбурзі (Франція).

Побачити Париж і... отримати по нирках від своїх

УКРАЇНСЬКОГО художника-карикатуриста 28-річного Олександра Балана, котрий мешкає в робітничому передмісті Курнев, а працює на паризьких вулицях, малюючи портрети-шаржі, протягом чотирьох діб били і катували його колишні співвітчизники по Країні Рад, повідомляє Юрій КОВАЛЕНКО в газеті «Известия».

Згідно з поліцейськими даними, бив Балана справжній інтернаціонал: двоє росіян — Борис Чарнецький і Руслан Джураєв, про якого відомо тільки, що він колишній «афганець», литовець Кестутіс Асташаускас, а також українець Петро Карпов, котрий служить під знаменами іноземного легіону.

— Вони підійшли до мене на вулиці, — розповідає киянин Олександр, — і запропонували за 500 франків поїхати на родинне свято помалювати портрети. Для мене це гроші, і я погодився.

Запрошення помалювати обернулося рекетом. На квартирі ці четверо зажадали від Олександра, загрожуючи вбити, 100 тисяч франків (20 тисяч доларів). Затим зменшили планку до 50 і, нарешті, погодилися на 20 тисяч.

Гроші мала привезти його дружина Оксана. Попередивши поліцію, вона поїхала з грішми на місце зустрічі.

Проте, одержавши гроші, злочинці його не відпустили. Почали споювати і пиячили самі. Вирішивши, що Балан геть п'яний, втратили пильність і поснули. Тоді художнику й удалося втекти. Дістався до найближчої поліцейської дільниці, де про все розповів.

На очній ставці Олександр одразу пізнав рекетирів. Слідчий розповів йому, що сеанс екзекуцій проходив на квартирі Сергія Олександрова, 23 років, доброго знайомого художника. На думку бригади з боротьби з бандитизмом, він і зорганізував викрадення Балана.

Під час арешту Олександров чинив опір і намагався вистрибнути з вікна. Під час обшуку в його квартирі знайшли підроблені польські паспорти. Перевага цих паспортів полягала в тому, що їхнім власникам — польським громадянам — не потрібна віза до Франції.

Тим часом, Олександр Балан, який два роки мешкає у Франції, приходить до тями і під охороною сил правопорядку відсиджується вдома. На вулицю не виходить, бо побоюється помсти спільників невдах- рекетирів.

Про кого говорять

Скажи, хто тебе стереже...

СЕНСАЦІЄЮ закінчилося розслідування справи про замах на життя глави Грузії Едуарда Шеварднадзе. Як повідомив генеральний прокурор Грузії Джамлет Бабілашвілі, головним організатором терористичної акції був керівник (нині колишній) Служби державної безпеки (СДБ) країни генерал- лейтенант Ігор Георгадзе.

Ігорю Георгадзе 45 років. В органах безпеки він служить більш як 25 літ. У жовтні 1993 року Едуард Шеварднадзе призначив його на посаду голови СДБ. Через два дні після замаху той самий Шеварднадзе звільнив його з цієї посади.

Цікаво, що сам Георгадзе, виступаючи 30 серпня по телебаченню, попередив своїх громадян: «в останні два місяці надходили сигнали про підготовку теракту проти Едуарда Шеварднадзе. Інформацію про це ми систематично передавали главі держави та службі його охорони». Якщо вірити результатам слідства, повідомляли Шеварднадзе далеко не все.

Нині Георгадзе в розшуку. Подейкують, ніби він переховується в Москві. А щодо можливих мотивів його «зради» главі держави, то вони суто родинні: річ у тім, що Ігор Георгадзе — син голови Єдиної комуністичної партії Грузії Пантелеймона Георгадзе, котрий у свою чергу — головний з конкурентів Шеварднадзе на призначених на 5 листопада президентських виборах.

ДЕРЖАВА І ПРАВО

БЕЗ ІЛЮЗІЙ

Антон БУТЕЙКО,
народний депутат України, керівник депутатської групи «Центр»

***ПОЛІТИЧНІ** партії та групи сьогодні намагаються використати будь-які можливості для того, щоб переконати одне одного, а надто — пригніченого негараздами повсякденного буття пересічного громадянина України в тому, що саме їхні рецепти розв'язання сьогоднішніх болючих проблем єдино правильні. Як відомо, характер рецепту залежить від діагнозу. А правильний діагноз, у свою чергу, формується на підставі тверезого врахування і аналізу «історії хвороби», реальних чинників, а не ілюзій.*

На жаль, пропоновані схеми розвитку України нерідко ґрунтуються саме на ілюзіях і міфах. Проте ці міфи розповсюджуються і повторюються, стають частиною переконань деяких людей. Не претендуючи на істину в останній інстанції, не заглиблюючись в деталі, хотів би висловити щодо цього деякі міркування загального характеру. Для декого вони, можливо, очевидні, для декого — спірні, для декого — нудні заклики.

Міф перший: троє «злих геніїв» — Єльцин, Кравчук і Шушкевич — зібрались у Біловезькій пущі, розвалили Радянський Союз, і це стало причиною наших бід. Варто лише відновити Союз, як горя не стане: потечуть молочні річки в кисільних берегах.

Коли слухаєш прибічників цієї міфічної тези, хочеться попросити їх ще раз заглянути до шкільних підручників історії. Вже з них видно: за рідкісними винятками, нічого в цьому світі вічного немає. Свого часу «канули в Лєту» і імперія фараонів, і Римська, і Візантійська, і Османська, і Австро- Угорська, і багато інших імперій. Їм на зміну прийшли інші держави, на певний час більш стійкі і сталі. Так сталося і з утворенням, що називалось Радянським Союзом, хоч би з якими дорогими спогадами для декого він був пов'язаний. І сталося це не за злим задумом, а закономірно, за постулатами розвитку. Союз мав свій підйом, свій апогей, свої здобутки й мінуси. Але всьому настає кінець, вичерпала себе та форма об'єднання і в економічному, і в гуманітарно- політичному сенсі.

Сьогодні під ударами матеріальної скрути дехто втрачає здатність не лише до аналізу, а й простих порівнянь. Чомусь дуже куца стала наша пам'ять, дуже скоро забувся недавній час у Союзі з повними грошей кишенями і порожніми полицями магазинів. А тоді ще існував «єдиний народногосподарський комплекс», без «розриву зв'язків». Чомусь забулися конвульсивні спроби тодішнього союзного керівництва зупинити падіння виробництва на обладнанні ще дореволюційного, повоєнного або трофейного зразка, бо на нове коштів завжди не вистачало. Хоча озброєння штампували достатньо, щоб перевершити всіх «потенційних противників» разом узятих. Чомусь не згадується, що перші істотні удари по наших сімейних бюджетах і заощадженнях завдав союзний уряд Рижкова—Павлова. Чомусь не пам'ятаються ні «винаходи» союзних структур з черговими карколомними «упорядкуваннями» цін, ні той факт, щоб ковбаса за 22 коп. зникала не в незалежній Україні, а ще за Союзу! Чомусь забулося, що наші ветерани-переможці гуманітарну допомогу почали одержувати від колишніх переможених не в незалежній Україні, а за часів Союзу. Чомусь дехто сором'язливо промовчує його державну ганьбу — посадку іноземного аматора-авіатора на Красній площі, який пройшов через усю систему ПВО, куди вкладали бюджетні асигнування більші, ніж у науку, освіту, охорону здоров'я та культуру. Та система стала неспроможна підтримувати власне існування. Апофеозом тієї разючої нездатності, хоч би як це цинічно прозвучало, стала нездатність «ГКЧП» успішно «створити» державний переворот. А до групи (лише вдумайтесь!) входили міністри внутрішніх справ та оборони, голова Комітету державної безпеки, інші високі посадові особи. Мабуть, в історії спроб державних переворотів важко знайти аналогічний випадок.

Усе це разом узяте, несвобода та брехня щодо Чорнобильської катастрофи лише прискорили наш рух до незалежності. Бо історія світової цивілізації свідчить, що свої найкращі сподівання народи пов'язують з власною незалежною державою.

***О**ТЖЕ Союз пішов, праця над його відновленням схожа на спроби воскресити Священну Римську імперію чи татаро-монгольське ханство Чингісхана. Не треба по Союзу плакати. Можна його згадувати; і добром, і з сумом, і з болем, і з ганьбою. Бо було там усе. З цим треба примиритись.*

Це доля всього сущого. І ніхто не може певно сказати, яких подальших перетворень зазнають Росія чи Сполучені Штати, чи Китай, чи інші держави навіть через кілька десятків років.

Союз зник, зникла стара держава. Та не зникли проблеми, які вона породила. Ми маємо їх розв'язувати за незалежності. А народи отримали новий заряд енергії творення. Цю тенденцію історії, хоч як це парадоксально, дуже чутливо вловила і більшість представників некорінних народів в Україні, Прибалтиці, які інтуїтивно підтримали незалежність нових держав. Власний природний інстинкт підказав їм, що саме в рамках цих держав твориться потужний потенціал і їхнього майбутнього добробуту, основа для єднання, але на засадах рівноправ'я і взаємної поваги, а не домінування і диктату.

Так, попереду в нас немало випробувань, не одна холодна зима. Незадоволення повсякденним життям, падіння виробництва, трагічні випробування старшого покоління, найменш психологічно підготовленого до різких змін буття, політичні протистояння, і навіть кров, тертя між гілками влади, плаксиво- розпачливі волання деяких лідерів, неспроможних визначитись у нових умовах, сплески злочинності, хитання духовних поводирів у пошуках нових схем моральних цінностей — все це не один раз переживали народи на крутих поворотах історії. Переживемо і ми, пройдемо свій шлях становлення і розквіту в рамках Української держави. І хоч як гірко це визнавати, — і нових драматичних перетворень. Але — свого часу.

Міф другий: Україна стартувала в незалежність у найкращому з усіх республік колишнього Союзу стані. А тепер, мовляв, через ту незалежність життя погіршало.

Наведене вище твердження, мабуть, є надто спрощеною однобічною оцінкою і дуже далеке від правди. Напевне, істина все-таки ближча до іншого. Справді, природні ресурси, інтелектуальний, науково-технічний потенціал, працьовитість людей в Українській РСР вигідно відрізняли її від деяких інших союзних республік. Але не можна нехтувати і об'єктивні чинники, які свідчать про надзвичайну масштабність проблем, що постають на шляху до нашого становлення і самоутвердження у світі як незалежної держави. У цьому зв'язку є підстави говорити про те, що Україна порівняно з іншими зробила перші незалежні кроки чи не за найнесприятливіших умов. Аргументи?

1) Народне господарство України як основа для нового цілісного економічного комплексу було з найменш оптимальних, найбільш складних для здійснення структурних змін: велика концентрація енергоємних галузей (видобуток вугілля, металу, хімія), надзвичайна мілітарна спрямованість виробництва на одиницю території були вищі, ніж в усіх республіках колишнього Союзу. З Україною, що займала менше як 3% території колишнього Союзу, було пов'язане виробництво майже половини зброї СРСР;

2) Ми успадкували Збройні Сили, чисельність яких майже удвічі перевищувала чисельність армії Німеччини, і, відповідно, клубок проблем, пов'язаних з їх скороченням за наявності неадекватної законодавчої бази;

3) Жодна з колишніх союзних республік не була змушена витрачати 12 % державного бюджету на ліквідацію наслідків Чорнобиля;

4) Внаслідок ембарго ООН щодо Югославії і блокади судноплавства по Дунаю ми втратили одну з важливих статей валютних доходів. Завдані від цього наші збитки вимірюються кількома мільярдами доларів США;

5) Жодна з держав, що виникли на руїнах колишнього Союзу, не успадкувала такої структури населення, яка склалася з різних причин в Україні (понад 15 мільйонів пенсіонерів з 52-мільйонного населення), і відповідних проблем;

6) Жодна з колишніх союзних республік не потрапила в таку жорстку міжнародну ізоляцію, в якій знаходилась Україна аж до січня 1994 року внаслідок спільних спроб великих західних держав та Росії примусити нас здати ядерну зброю на їхніх умовах;

7) З урахуванням згаданої вище структури і відповідних потреб української економіки жодна з держав світу не потрапляла під такий тиск обставин, що були викликані підвищенням цін Росією та Туркменистаном на енергоносії в десятки тисяч разів протягом кількох років. Відомо, який шок переживали західні держави після арабського ембарго, коли на початку 80-х років ціни на нафту виросли раптом лише в 4—6 разів.

На відміну від Росії, яка просто поміняла колір прапора та герб над усіма необхідними для держави інституціями, що мали досвід роботи, Україні довелося творити все з нуля.

Це стосується і банківської, і грошово-кредитної системи, і Служби безпеки, і практично всіх інших державних установ незалежної держави. Аж ніяк не бажаю образити наших фахівців, але якщо поглянути на нашу управлінську еліту збоку, без упереджень, то в умовах Української РСР вона, за великим рахунком, не вміла й не вчилася повноцінно керувати цілісною економікою незалежної держави. Адже таке вміння набувають лише практикою і з часом. Вона, по суті, і не могла цього навчитись у радянські часи, бо 95 % промислового виробництва України було контрольовано безпосередньо з Москви. І тому було б надмірним оптимізмом сподіватись від людей, що вони зможуть за рік чи два досягти рівня кваліфікації тих, хто набирався цього досвіду століттями.

І все ж, незважаючи на це шекспірівсько-драматичне переплетіння перепон, Україна спромоглася вистояти, вона живе, утверджується. Вона буде.

Певна річ, що перелік згаданих негативних чинників не можна розглядати ні як спробу виправдати брак політичної волі та помилки, що їх роблять в ході пошуку шляхів розв'язання проблем в Україні, ні як бажання прикрасити дійсність, причесати чи полакувати гостроту суперечностей. Він лише демонструє унікальність складності, специфічність проблем України на додаток до тих проблем загального характеру, що постали перед усіма новими державами колишнього соціалістичного табору. І, мабуть, не буде перебільшенням сказати, що чи не однією з основних з них стала непідготовленість як професійна, так і морально-психологічна до значних змін. Адже на початку цього періоду інтелектуально-політичні еліти жодної держави світу не мали знань і досвіду здійснення такого грандіозного і такого комплексного, багатопланового перетворення суспільства, що належить здійснити.

Пригадаймо наші внутрішні очікування змін на краще у зв'язку з призначенням на посаду заступника глави уряду колишнього СРСР академіка-економіста Абалкіна, пригадаймо схеми Явлінського, Гайдара з їх закордонними радниками, що обіцяли економічне диво відповідно для СРСР та Росії в строки ношення дитяти слона. Дива не сталося. Бо чудодійних рецептів для лікування нашої спільної хвороби не було приготовлено: ні в лабораторіях ще радянської чи російської Москви, ні Варшави чи Праги, ні у Гарварді, ні в Оксфорді, ні в Міжнародному валютному фонді.

***Н**Е БУЛО такого досвіду і знань і в Києві. Адже всім нам — і економістам, і лікарям, і юристам, і інженерам — протягом більш як трьох років вузівської підготовки закладали основи історії КПРС, істмату, діамату та наукового комунізму. Нас усіх учили, як перейти від капіталізму до соціалізму, як зробити соціалістичну революцію, але нікого не готували до того, як перейти від зацентралізованої загальнодержавновласницької економіки до економіки здорового глузду.*

Тому рецепти і строки реформування нашої економіки і політичної волі суспільства в усіх деталях мають народитися і в муках народжуються на нашій землі. Вони мають випливати з власного аналізу і бачення проблем і, якщо хочете, іноді від власних примх. І хоч кажуть, що треба вчитись на чужих помилках, цілком очевидно, що, враховуючи навіть досвід інших, нам не вдасться уникнути великих гуль у реформуванні всіх сфер життя. Будь-чиї програми — уряду чи партій — не будуть досконалі і єдино правильні. Безболісно для всього народу за короткий час змінити структуру економіки, особливо таких держав, як Україна та Росія, малоймовірно. Незалежно від того, робитимемо це разом чи поодинці. І про це треба відверто сказати людям, а не накидати їм нереалістичні сподівання. Німецьке чи японське економічне повоєнне відновлення не сталося за три-чотири роки. Так звані південноазіатські «економічні тигри» створювали своє нинішнє благополуччя зосередженням волі, важкою працею, залучаючи свої та іноземні капітали, протягом 15—17 років.

З часом і наша хвороба минатиме: під впливом окремих вдалих пілюль айболитів державного Олімпу і всупереч їм, але перш за все завдяки здоровому глузду і праці завжди мудрого, але терплячого народу. І найголовнішим лікарем тут буде час. І хоч би які розпачливі заяви про безвихідь робили окремі лідери, маємо жити. У безвиході опиняться такі лідери й політики. Народ висуне з-поміж себе інших, необхідних для свого часу. Для кого час лідерства буде довший, для кого — коротший. А народ буде завжди. І в скруті, і в достатку.

«ПОГОСПОДАРЮВАЛИ». НАСТАВ ЧАС ОДУМАТИСЯ

***У** ПОВСЯКДЕННОМУ житті ми не часто задумуємося, наскільки важливою для всього живого на землі, і в першу чергу для нас самих, є вода. Бо, доки живемо у гармонії з природою, з водою не виникає ніяких проблем. Але як тільки баланс сил порушується через необдумані дії людей, у природі наступають катаклізми, які можуть привести до загибелі людства. І якщо дивитися правді у вічі, то маємо визнати, що проблема водних ресурсів для України є вкрай важливою й вимагає особливо серйозного ставлення до управління ними. А ефективність використання та охорони вод в Україні вже давно викликають глибоке занепокоєння: у багатьох регіонах водні ресурси стали серйозним лімітуючим фактором подальшого соціально-економічного розвитку, задоволення потреб населення.*

Загальний стік річок України складає 87 млрд. куб. м. З них тільки 60 відсотків формується на території України, а решта надходить із сусідніх держав. Крім того, водні ресурси розподілені вкрай нерівномірно: середній шар річкового стоку коливається від 5—10 мм (Херсонська область) до 625 мм (Закарпатська область). Щодо запасів підземних вод, то найбільша їх кількість (біля 75 відсотків) зосереджена у північно-східній частині країни (Дніпровсько-Донецький та Волино-Подільський артезіанські басейни), тоді як південно-західні регіони відчувають їх дефіцит.

***Н**ИНІ на одного жителя України припадає близько 1000 кубічних метрів прісної води на рік. А за міжнародними нормативами Європейської економічної комісії держава вважається водозабезпеченою, якщо її припадає на одного мешканця 15 тисяч кубічних метрів.*

І хоча водозабезпеченість багатьох країн Європи низька, нас це не повинно тішити. Навпаки — слід подбати про раціональне використання та надійну охорону водних ресурсів.

Бо вони, на жаль, використовуються у нас вкрай недбало. На одиницю промислової продукції в Україні витрачається води в 4—10 разів більше, ніж у розвинутих європейських країнах. Значні витрати води у сільському господарстві, особливо при зрошенні. Як наслідок цього та інших факторів, понад 200 тисяч гектарів зрошуваних земель і 140 сільських населених пунктів підтоплено, 128 тисяч гектарів земель вторинно засолено. Тобто у багатьох місцях води не вистачає, а у інших вона шкодить нормальним умовам життя людей.

Через дефіцит та нерівномірність розподілу водних ресурсів, протягом кількох останніх десятиріч в Україні створено мережу водосховищ та каналів комплексного призначення. Зокрема побудовано 1087 водосховищ загальною місткістю понад 55 млрд. куб. м, більше 27 тис. ставків, 7 великих каналів загальною протяжністю біля 2000 км та спільною подачею понад 1000 куб. м. води за секунду, 10 водоводів, по яких вода надходить у маловодні регіони. Ці водні артерії постачають питну воду жителям Харкова, Донецька, Кривого Рога, Криму. Понад 20 тисяч водозабірних споруд забезпечують подачу води на зрошення 2,5 млн. гектарів сільськогосподарських угідь. У районах із достатніми запасами підземних вод пробурено понад 110 тисяч свердловин для забезпечення питного водопостачання населення. Проте до цього часу жителі 900 сіл ще п'ють привозну воду.

Створення великої кількості водоймищ не є благом. І в багатьох з них, як і в руслових ставках, відбуваються процеси «цвітіння», гниття та вторинного забруднення. А з величезного сумарного дзеркала їх поверхні випаровується велика кількість води, що різко погіршує стан розташованих нижче річок. Величезні забори води на полив та водопостачання — стали одним із факторів сучасної деградації Чорноморсько-Азовського басейну. Раніше економіка цих регіонів враховувала місцеві водні ресурси. До побудови каналів Сіверський Донець — Донбас та Дніпро — Донбас, більше 150 років індустріальний Донбас розвивався, виходячи з власних водних реалій — воду економили, запроваджували замкнені виробничі цикли, споживали у виробництві шахтні води, акумулювали дощові і снігові для питного водопостачання, вибирали найекономічніші — з точки зору використання води — проекти розвитку промисловості і господарювання в цілому. Справжній «вододефіцит» наступив після побудови каналів, багато води розбестило виробників, традиційні для Донбасу водотехнології були відкинуті, і зараз ми маємо те, що маємо. А жителі 900 сіл п'ють привозну воду не тому, що там раніше її не було, а внаслідок проведених гідромеліорацій. Спрямивши річки, осушивши заплави, знищивши болота, зарегулювавши русла і переоравши, гідромеліоратори свідомо знищили «висячі горизонти» грунтових прісних вод, що формувалися під ними. Внаслідок цього на Україні висохла кожна п'ята криниця, а для деяких сіл степу повисихали усі, що і призвело до фатальних наслідків.

***Щ**ОРІЧНО для потреб виробництва забирають 30 млрд. куб. м води. З них 24 млрд. куб. м йдуть на промислове і сільськогосподарське використання та питне водопостачання, а решта води (і 6 млрд. куб. м) втрачається, не доходячи до водоспоживача.*

Біля 17 млрд. куб. м повертається до водойм у вигляді стічних вод, майже 5 млрд. куб. м з яких є неочищеними взагалі або їх очистка недостатня.

Останнім часом різко погіршився стан основних джерел водопостачання, зумовлений незадовільною водогосподарською діяльністю та забрудненням. Систематичне невиконання планів будівництва водоохоронних об'єктів, незадовільний санітарно-технічний стан водопровідно-каналізаційних споруд, зростання кількості аварійного скидання неочищених стічних вод призвели до такого рівня забруднення джерел водопостання, що очисні споруди, які проектують і будують згідно з чинними нормативами, вже не в змозі перешкоджати надходженню у питну воду забруднюючих речовин, спільна дія яких на організм людини, особливо в умовах радіаційного навантаження, стає реальною загрозою для здоров'я нації.

Неякісна вода є однією з причин того, що в останні роки в Україні спостерігається поширення таких захворювань, як вірусний гепатит, жовчнокам'яна хвороба, виразкова хвороба шлунку, дизентерія, холера та інше.

Вода забруднена переважно нафтопродуктами, фенолами, органічними сполуками, пестицидами, патогенними мікроорганізмами, важкими металами. Найбільш забруднені ріки басейнів Західного Бугу, Приазов'я, Сіверського Дінця. Середньорічний вміст основних забруднюючих речовин у воді річок Західний Буг, Полтва, Кальчик, Кальміус, Кринка, Булавин, Лопань, Казенний Торець, Кривий Торець, Бахмут, Лугань перевищує ГДК, а по деяких інгредієнтах рівень забруднення їх перевищує допустимі нормативи у десятки разів. Це сталося внаслідок того, що немає цілеспрямованої водоохоронної політики щодо водозбірних територій водних об'єктів, і в першу чергу, малих річок, а також нічим не виправданого розорювання сільськогосподарських угідь до урізу річок і водойм протягом десятиліть. Досить сказати, що внаслідок цього, за деякими оцінками, близько 6 тисяч малих річок взагалі припинили своє існування.

За оцінками спеціалістів, саме відсутність прибережних захисних смуг та водоохоронних зон уздовж берегів річок та навколо водойм разом з іншими негативними факторами спричинили прогресуючу евтрофікацію («цвітіння») озер і водосховищ України. Сьогодні чи не найболючішою проблемою для водних ресурсів України є інтенсивна евтрофікація Дніпровського каскаду водосховищ, — основного джерела водопостачання для населення, промисловості і сільського господарства країни.

«Цвітіння» дніпровських водосховищ значно ускладнює підготовку води до якості, придатної для питного водоспоживання, унеможливлює використання водосховищ для рекреаційних цілей, і що найбільш важливо, суттєво прискорює їх замулення та загальну деградацію. Іншими словами, внаслідок нашої безгосподарності ми прискореними темпами втрачаємо наше основне багатство — Дніпро.

Як свідчить аналіз, проблеми галузі використання і охорони води та відтворення її ресурсів у гіпертрофованому, незбалансованому розвитку протягом тривалого часу промислового потенціалу України, як частини колишнього Союзу, з ухилом на енергетику, гірничодобувну, металургійну та хімічну промисловість, підприємства яких розміщувались в основному поблизу водних джерел, а також ігнорування науково- обгрунтованих рекомендацій, відомчість, недосконалість системи державного управління.

До останнього часу основою водного законодавства України був Водний Кодекс, прийнятий ще у часи Радянського Союзу. Цей декларативний документ не визначав механізмів управління використанням та охороною вод, збереження малих річок, відносин між водокористувачами тощо. Внаслідок цього, управління водними ресурсами в Україні здійснювалось головним чином на основі безлічі міжвідомчих, відомчих інструкцій та положень, які часто суперечили одне одному та встановлювали громіздкий, вельми неефективний механізм державного управління.

З метою встановлення сучасної та ефективної законодавчої бази в галузі використання, охорони та відтворення водних ресурсів, Верховна Рада України в червні 1995 року прийняла новий Водний Кодекс України. До його розробки Комісією з питань екологічної політики були залучені провідні спеціалісти Кабінету міністрів України, Мінекономіки України, Мінекобезпеки України, Держводгоспу України, Держкомгеології України, Держжитлокомунгоспу України, науково-дослідних інститутів екологічного спрямування. Крім того, було проаналізовано та опрацьовано значну кількість пропозицій та зауважень від різних державних установ, підприємств, громадських організацій та окремих громадян. Робочою групою, створеною при Комісії з питань екологічної політики, при підготовці проекту Водного Кодексу було проаналізовано та враховано також досвід багатьох країн світу у галузі управління водними ресурсами.

***В**ОДНИЙ Кодекс України справді дуже важливий документ, який по суті визначає законодавчу базу державного регулювання використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів і практично завершує розробку природоохоронного законодавства.*

Його нова редакція відрізняється від попередньої в першу чергу тим, що у більшості своїх положень це є закон прямої дії, чим забезпечується однозначність трактування законодавчих положень та усувається можливість використання їх для задоволення відомчих інтересів шляхом випуску різного роду відомчих інструкцій відповідними органами державної виконавчої влади, які суперечать державним інтересам у цій галузі.

Кодексом чітко визначено, що всі водні об'єкти, як і інші природні ресурси, є виключною власністю народу України і можуть надаватися юридичним та фізичним особам тільки у користування. Тобто він встановлює державну власність на водні об'єкти в Україні, що є важливим положенням, оскільки усі вони нерозривно пов'язані між собою в рамках того чи іншого басейну, є переважно ресурсами загальнодержавного значення і повинні управлятися єдиним державним органом не за територіально-адміністративним, а за басейновим принципом на основі державних, міждержавних та регіональних програм. Тепер вперше в історії України басейновий принцип управління водними ресурсами закріплено законодавчим шляхом.

Іншим важливим положенням є те, що вздовж річок та навколо водойм законодавчо встановлюються прибережні захисні смуги та водоохоронні зони із спеціальним режимом користування ними. Встановлено, наприклад, що в прибережних захисних смугах уздовж річок та навколо водойм забороняється будь-яке будівництво, крім гідротехнічного, спрямованого на покращення стану річки. Заборонено проведення осушувальних меліорацій у верхів'ях річок, поглиблення дна річок нижче природного рівня тощо. Тепер землі прибережних захисних смуг віднесені до земель водного фонду України і будуть надаватись спеціалізованим водогосподарським організаціям або іншим підприємствам, установам і організаціям, які мають у своєму складі відповідні спеціалізовані служби по догляду за водними об'єктами і прибережними захисними смугами, для підтримання їх у належному стані.

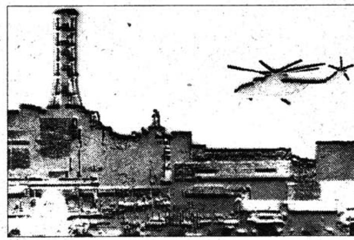
***В**ИЗНАЧЕНО організаційно-економічні важелі щодо забезпечення охорони водних ресурсів та раціонального їх використання. Врегульовані питання створення штучних водойм. Визначено комплекс заходів щодо збереження водності річок й охорони їх від забруднення. Розроблено окремі статті щодо порядку користування прикордонними водами та водами, що зазнали радіоактивного забруднення, а також щодо охорони внутрішніх морських вод та територіального моря.*

Участь громадськості є особливо важливою для досягнення поліпшення екологічного стану водних об'єктів України. Тому передбачена можливість широкої участі громадян та громадських організацій у проведенні громадської експертизи тих чи інших проектів, що стосуються водних ресурсів, перевірок дотримання водного законодавства на підприємствах, в організаціях та установах, подання позовів щодо відшкодування збитків, заподіяних водним об'єктам, тощо. А в комплексі із заходами організаційного, правового, економічного і виховного впливу закон сприятиме формуванню водно-екологічного правопорядку і забезпеченню екологічної безпеки населення України, слугуватиме ефективнішому, науково обгрунтованому використанню та охороні водних ресурсів від забруднення, засмічення та вичерпання.

Георгій ФІЛІПЧУК,
голова Комісії Верховної Ради України з питань екологічної політики.

ЧОРНОБИЛЬ: і трагедія, і діагноз

УЖЕ ПОНАД дев'ять років минуло відтоді, як 26 квітня 1986 року зірка Полин упала на київське Полісся України, зачепивши своїм чорним смертельним крилом і Білорусь, і Росію, й увесь світ. Маленьке поліське містечко Чорнобиль, якому виповнилося 800 років, зайняло місце у сумнозвісному списку поряд з Хіросімою та Нагасакі.

ДЕХТО каже, що Чорнобильська катастрофа — випадковість. Дехто вважає, що вона є діагнозом тоталітарній системі. Є й такі, хто схильний думати, що її пророкували принаймні тисячоліття тому, коли на цій густо заселеній території поряд з племенами древлян проживали племена меланхолів, які з невідомих причин ще в той далекий час носили чорне вбрання, а це — прикмета трауру.

ВЕРСІЙ багато. Достеменно лише одне: з мішка Пандори впало на Землю величезне горе. Горе, обмежене не годиною, добою, місяцем чи роком. Воно триває уже дев'ятий рік і кінця йому поки що не видно й за

І не лише тому, що метастази радіоактивної біди вузляться на дуже великій території, а й тому, що донині існує проблема рятування людей, які мешкають в епіцентрі Чорнобильського лиха Більш як сімсот чоловік живуть у тридцятикілометровій зоні ЧАЕС. Це, зокрема, в Іллінцях, Рудні-Іллінецькій, Тереховому, Андріївці, Опачичах, Паришеві, Ладижичах, Теремцях, Купуватому та інших. Не секрет, що до радіоактивного гніту додався ще й гніт соціальної незахищеності, а саме: виїхати з 30-кілометрової зони ЧАЕС можна лише випадковим транспортом, який доводиться чекати, як з моря погоди. Звичайно, у згаданій зоні мешкають в основному люди похилого віку. Але у них є діти, які проживають в інших регіонах України, а то й в інших країнах, котрі оголосили самостійність після розпаду Радянського Союзу. Однак якщо їм доводиться провідати батьків, то натикаються також на проблему — як приїхати.

Це, так би мовити, один бік справи. Другий полягає в тому, що забезпечення населення, яке мешкає у 30-кілометровій зоні, харчовими продуктами, товарами широкого вжитку — епізодичне.

Усе це разом ускладнює стресовий стан суспільства, збільшує соціальну напругу населення, незадоволення найвищими владними структурами. Принагідно зазначити, що гніт соціальної незахищеності навалився й на мешканців вісімнадцяти населених пунктів (двох селищ та шістнадцятьох сіл) Поліського району Київської області. Адже їх відселення з зони безумовного (обов'язкового) відселення триває уже п'ятий рік.

У квітні минулого року було оприлюднено розпорядження Президента (нині уже екс) України «Про невідкладні заходи щодо усунення наслідків Чорнобильської катастрофи в Поліському районі Київської області». Все у ньому було ладно. Головне, що попри тривоги, протиріччя та зневір'я люди ще раз повірили, що є у них надія відселитися в чисту зону. Минув рік, а до виконання згаданого розпорядження як було далеко, так і залишилося. Адже в першому його пункті йшлося про відселення до 1 вересня 1995 року всього населення Поліського району, яке мешкає в зоні безумовного (обов'язкового) відселення. Уже жовтень 1995 року... І що ж маємо? Ще не відселено близько двох тисяч сімей. Сумно говорити, але в селищі Поліське закрито останню загальноосвітню школу. Одному Богу відомо, де ж навчатимуться 180 школярів, чиї сім'ї ще не евакуйовані. Не працює тут і дошкільний заклад. А дошкільнят понад п'ятдесят.

Серед тих, кого необхідно відселити, багато самотніх людей похилого віку, яким (так розпорядилася доля!) треба-таки до когось прихилити голову. Хто прагне перебратися до столиці чи в містечка на її околиці, щоби бути поблизу своїх дітей, хто рветься також у ті населені пункти, де мешкають діти чи родичі, а хто згоден переїхати хоч куди-небудь, аби залишити майже порожні свої селища та села, де пустка, відчай та сум. Однак у Київській обласній Раді народних депутатів (куди у першу чергу звертаються люди зони безумовного (обов'язкового) відселення з проханням їх відселити) чують упродовж багатьох років одну й ту ж саму відповідь: нема однокімнатних квартир. Тому напрошується закономірне запитання: коли ж оці однокімнатні квартири будуть зведені? Адже треба мати на увазі, що їх чекають не ті, хто лише учора побрався, а люди пенсійного віку. Люди, яким потрібний затишок. Та й заслужили вони його невтомною працею впродовж не одного десятка років. Як, скажімо, Ніна Павлівна Крижевська, Оксана Нечипорівна Галич, Надія Іванівна Кислицька, Марія Олександрівна Павленко, Максим Сидорович Кожедуб та сотні інших.

Переді мною — лист людей похилого віку з селища Поліське. Не стану його коментувати, нехай це зробить кожний, хто його прочитає. «До вас звертаються одинокі ветерани праці та війни з смт Поліського, які проживають у державних квартирах. Як відомо, жителі селища підлягають відселенню. Відселяють усіх, але ніякої уваги не звертають на одиноких пенсіонерів. Ми ж з перших днів прийняття постанови про відселення Поліського подали заяви на відселення, неодноразово зверталися до різних владних структур — від районної Ради до Кабінету міністрів і Президента, — але відповідь одержували одну: «Однокімнатних квартир не будують, а одержати двокімнатну ви не маєте права». Як же нам бути, як жити, чого сподіватися?! Адже все життя, всі сили та здоров'я віддали праці. Ми потребуємо медичного догляду, уваги близьких людей. Але цього ми позбавлені. Настала осінь, а з нею — безнадія, сум, тривога, відчай.

Нас турбує одне-єдине питання: чи ж буде для нас споруджуватися житло чи ні? Чому таке безжалісне ставлення держави до нас, людей похилого віку, які залишилися віч-на-віч з чорнобильським горем у порожньому, майже зруйнованому селищі?

Не за горами зима. Ми не впевнені, що в наших комунальних оселях буде тепло, що матимемо склянку води та окраєць хліба. Про все інше й говорити нічого.

До вас звертаємося по допомогу, щоби нас не залишили в Поліському на вмирання».

Такий ось лист.

У перший день роботи четвертої сесії Верховної Ради України я звернувся з депутатським запитом до Президента Леоніда Кучми. Якою буде реакція Президента на ту біду, яка обсіла мешканців Поліського району, покаже час.

Поки що ж 5 вересня цього року (у перший день роботи сесії) депутатам була вручена Постанова Кабінету міністрів України від 17 серпня 1995 року «Про стан будівництва об'єктів, пов'язаних з відселенням громадян із територій, які зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи, та стан переселення громадян із зони безумовного (обов'язкового) відселення Київської та Житомирської областей».

Постанова надрукована на чотирьох сторінках і складається з десяти пунктів. У преамбулі йдеться про аналіз виконання Указу Президента України від 21 серпня 1993 року № 348 «Про додаткові заходи щодо ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи», а також про Розпорядження Президента України від 22 квітня 1994 року № 31 «Про невідкладні заходи щодо усунення наслідків Чорнобильської катастрофи в Поліському районі Київської області» та рішень уряду України з питань будівництва об'єктів, пов'язаних з переселенням громадян.

Зокрема, у постановчій частині постанови зазначено: «Вказати заступнику міністра у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС Пінчуку В.Я., голові Житомирської обласної державної адміністрації Малиновському А.С., Київської — Сінько В.Д. на низький рівень контролю за цільовим використанням житла, що споруджується для переселення громадян із зони безумовного (обов'язкового) відселення.

Покласти персональну відповідальність на керівників обласних державних адміністрацій (Житомирської — Малиновського А.С., Київської — Сінька В.Д. та Рівненської — Василишина Р.Д.), Міністерства у справах захисту населення від наслідків аварії на Чорнобильській АЕС (Холошу В.І.), Міністерства фінансів (Германчука П.К.), Міністерства економіки (Гур'єва В.М.) щодо забезпечення завершення переселення із зони безумовного (обов'язкового) відселення сімей з дітьми, за умови їхньої згоди, в терміни: Київська та Рівненська області — до кінця 1995 року, Житомирська область — до 20 квітня 1996 року».

Отже, процитував лише два перших пункти постанови Кабінету міністрів України. Обидва вони — винятково важливі.

Принципово важливі й вісім інших пунктів згаданої постанови. І, думається, що виконання усіх їх без винятку буде не лише кроком до подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, але й вселенням у серця знедолених людей віри та надії на краще майбутнє. Недарма ж у народі кажуть: надія помирає останньою. Але, на жаль, у постанові жодним словом не згадано про одиноких людей похилого віку, які нині переживають чи не найтрагічніші сторінки свого життя. Залишається лише сподіватися, що прикра необачність стосовно їхнього відселення у постанові Кабінету міністрів буде зліквідована під час її виконання.

Ніщо так не руйнує уявлення, не повертає нас до дійсності, так безкомпромісно не розставляє крапки над «і», як час. Те, що ще вчора ми сприймали на «ура», нині схоже на троянди, зрізані зранку й кинуті напризволяще під пекучим сонцем. З'ясовується те, що ще вчора ми планували в одну мить закидати шапками, нині обернулося такою трагедією, що й усеньке людство безсиле з нею упоратися.

МИ НЕ сидимо склавши руки. Але, хоч як прикро, робота наша не виправдовує надій. Вона стає Сизифовою працею. Інакше й не скажеш, аналізуючи стан ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи.

Об'їхав поспіль багато сіл Іванківського та Поліського районів 30-кілометрової зони ЧАЕС, і душу огортає стан жахливої тривоги — після аварії на ЧАЕС вже минуло понад дев'ять років, а вона, аварія, фактично триває. І що найстрашніше, є такі люди, яким це продовження потрібне, як повітря, як хліб на столі. Прикро про це говорити, але, розмовляючи з тими, хто працює в 30-кілометровій зоні по ліквідації наслідків катастрофи, жодного разу не почув (хоч прислухався й запитував) про те, що десь в кінці цього жахливого чорного тунелю є бодай шпаринка, через яку проникає хоча б тоненький промінець світла. Нема. Усі, як на замовлення, говорили про вкрай нікудишнє харчування в чорнобильських їдальнях (це таки правда), про незручності добиратися в Чорнобиль на роботу, про несвоєчасну виплату платні. Але ніхто не сказав, що саме треба зробити, аби швидше загнати до пляшки випущеного атомного джина.

Проте в населених пунктах 30-кілометрової зони ЧАЕС і поблизьких до неї і настрої людей, щоденні турботи в різних людей часом і протилежні.

Так, голова колективного сільськогосподарського підприємства села Залишани Поліського району Іван Михайлович Ткач не просто організовує односельців на успішну працю, турбується, щоб були пальне й мастила, йшла сільськогосподарська продукція, але й попри гору труднощів у цьому, думає про завтра Залишан. І творить його. Нелегко все? Безперечно. Адже людей, що не кажи, нині більше турбує непомірно висока плата за природний газ, порожні полиці як у продовольчому, так і в промтоварному магазинах.

Далеко від Залишан Теремці — з протилежного боку 30-кілометрової зони ЧАЕС, на березі Славутича. Та турботи людей споріднені. Теремці, дарма що знаходяться на 36-у кілометрі від атомної станції, теж вважаються зоною відчуження. Хтось уже далекого 86-го прихопив олівцем на карті це село до зони безумовного (обов'язкового) відселення. Чому вживаю слово «прихопив». Насамперед тому, що потрібно побувати в Теремцях у розпал літнього сезону й побачити, хто тут відпочиває із самої столиці, щоби переконатися, що хтось з олівцем таки поглузував над картою дев'ять років тому.

Це, так би мовити, один бік медалі. Їдуть відпочивати люди в Теремці. Отже, мають свою рацію. А от постає інше запитання: чому ж так рідко приїздять до Теремців, як і до Ладижичів, Паришевого, Опачичів, Іллінців та інших сіл, що знаходяться в зоні, ті, хто постановами високими зобов'язаний завозити сюди хліб, сіль, крупи, олію, фуфайки, чоботи?

«Молю Бога, — говорила мені пенсіонерка з Ладижичів Марія Терентіївна Чала, — аби хоч раз на місяць привезли в село молоко. Уже й смак його забула».

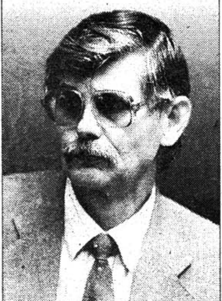
Проблема Теремців — маршрут теплохода до Києва. Без цього маршруту селу — кінець. Пристань для Теремців — не лише те місце, звідки можна виїхати з відрізаного від світу села, але й клуб, і театр, і їхнє життя. Та Державна акціонерна судноплавна компанія «Укррічфлот» не просто дратує людей обіцянками припинити рейси теплоходів, а й періодично відтягує від села дебаркадер, який слугує пристанню. Тому й змушені чи не щомісяця селяни звертатися зі скаргами, щоб хоч протягом навігації мати можливість спілкуватися зі своїми дітьми, рідними.

Як відомо, диму без вогню не буває. А дим від вогню Чорнобильської катастрофи не лише їсть очі потерпілим, але й обкутав їх щоденне життя шаленою тривогою. Це стосується мешканців і тих населених пунктів Поліського, Іванківського та колишнього Чорнобильського районів, території яких належать до 3-ї та 4-ї зон у зв'язку з забрудненням радіонуклідами. Люди тут обробляють землю, вирощують зернові, картоплю, овочі, фрукти й усе це споживають, як, до речі, і молоко. У багатьох селах (передусім, третьої зони) заборонено опалювати приміщення, готувати їжу на дровах з навколишніх лісів. Альтернатива місцевому паливу — газифікація населених пунктів. Та її майже не провадять. Не всі ще села Поліського району газифіковано. Заморожено газифікацію Мусійок, Русаків, Макарівки, Малої Макарівки, Степанівки, Федорівки, Болотні, Запрудки, Білого Берега, Воропаївки, Рокитної Слободи, Феневичів та багатьох інших. Люди стомилися чекати на обіцяну газифікацію.

ВОНИ спокійно трудилися на своїх полях, фермах, ростили дітей і пристойно жили. Чорнобиль перекреслив усе це й волить перекреслити їхнє майбутнє, що — неприпустимо.

Кінець XX віку позначив світ Чорнобильською бідою. Але мова вже не про неї. Мова вже про те, що людям просто неможливо вибратися з цього нинішнього горя самотужки без допомоги держави. Понад дев'ять років, що минули, після 26 квітня 1986 року, свідчать, що не вдається це зробити. Хоча нема на згорьованій поліській землі людини, яка б над усе не мріяла про врятування від радіоактивного горя і страху.

Іван КІРІМОВ,
народний депутат України.

Душогубство в ранзі

***У**ЖЕ час би, нарешті, схаменутися. Взятися за розум. Врахувати реалії. Але ж ні. Комуністи не вгавають. Сучасні їхні ідеологи перевершили навіть своїх учорашніх вождів, які, провадячи політику тотальної русифікації, усе ж не наважувалися говорити про це відверто, возводити душогубство в ранг закону.*

Були, щоправда, теорійки про злиття (зблотання) націй і мов, що означало не що інше, як знищення усіх націй (крім російської) наслідок знищення їхніх мов, але в Конституції було чітко записано: державною мовою в Українській РСР є мова українська. Навіть закон «Про мови в Українській РСР» було прийнято ще за тих, совєтських, часів, у якому, хоча й з багатьма реверансами в бік імпер-шовінізму, гарантувалися права на суспільне функціонування саме української мови як державної. А нинішні комуністи запропонували проект Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки, в якій відновлюються усі ідеологічні «прелесті» названої держави, але що стосується мови, то — зась, бо вже на самому початку, у ст. 3 записано: «Державними мовами в Українській РСР є українська та російська мови». (Газета «Голос України», 25 липня 1995 року). Ось тобі й маєш! Слідом за публікацією проекту Конституції Української РСР, 26 липня: у тій самій газеті «Голос України» фракція комуністів у Верховній Раді опублікувала ще й звернення до Президента України, в якому серед рясних докорів про недотримання передвиборних гасел міститься вимога «надати російській мові статусу офіційної». Чекайте, чекайте, то якого все ж таки статусу: державної чи офіційної? Гадаєте, вони над цим замислюються? Ні, бо добре знають, що то — все одно. Чи так, чи сяк, аби задушити. На те й реанімують «Українську РСР» і в основу її конституційного ладу слідом за мовою кладуть принцип: «Добровільність вступу до союзів з іншими державами» (ст. 4). Аякже: тільки добровільність! Добровільно-примусова, як полюбляли казати в тамтому Союзі. І не знати: чи це випадково, чи навздогад слово «союз» у проекті пишеться спочатку з малої, а потім з великої літери; Ленін свій «супердобровільний» союз спочатку також писав з маленької, але одразу ж перетворив його на «Союз» з великої букви — тож з усіх його куточків було видно «один Сибір неісходимий». Можливо, нинішні комуністи й пішли у відкриту атаку тому, що розуміють: не знищивши української мови — основи національної свідомості народу, гаранта його духовного буття, затягнути народ знову у союз (себто імперське ярмо) не вдасться.

Розповідає Павло Григорович Дубинка з Маріуполя: «Визволяючи Донбас від ворога в 1943 році, ми, воїни-визволителі, чули тоді рідну мову не лише на базарі, а й у школах, установах, на підприємствах...

Комуністи чинили опір, щоб школи переходили на російську мову. Ще тридцять років тому в Маріуполі панувала наша мова. П. Симоненко, який був на посаді секретаря міськкому КПУ, підтримував тих освітян, котрі пропагували українську мову, схвально ставився до адміністрації школи № 7, де українська мова була на високому рівні. Тепер пан Симоненко, як видно, відійшов від своєї мови і перейшов у логово шовіністів, які за останні роки домоглися нечуваних успіхів, — зникли українські часописи, нема українських шкіл тощо...» Як писав інший Павло Григорович, котрий Тичина: «Не той тепер Миргород, Хорол-річка не та». Виходить, що не ті тепер комуністи, які були в роки вашої бойової молодості, шановний Павле Григоровиче з Маріуполя. (Хоча я особисто переконаний, що вони завжди були «одним миром мазані», тільки тактику вибирали відповідно до моменту. До того ж комуністична ідеологія в Україні — унікальне явище своєю відвертою ворожістю до власного народу. Немає у світі такої політичної організації (в тому числі й лівого спрямування), яка так уперто напосілася б на духовні засади життя своїх співвітчизників, намагаючись ліквідувати їхню мову, церкву, традиції, державність. Від чого це у тих, «наших»? Від того, що усвідомлюють: повернути собі безконтрольне й безроздільне панування над цим народом в інший спосіб уже не вдасться — (тільки знівелювавши, перетворивши людей у безлику масу, вони зможуть підкорити їх своїй волі. Комунізм у світі — найбільша теоретична помилка людства, комунізм в Україні — найстрахітливіший кривавий злочин проти власного народу).

***Л**ИСТІВ, що стосуються мовних питань, зібралося в архіві Комісії Верховної Ради України з питань культури і духовності вже навіть не сотні, а тисячі. До них, а також до зустрічей з людьми в усіх регіонах України, не раз думалося: може, справді, хвороба безпам'ятства зайшла так далеко, що лікування безнадійне? Може, тотальне зросійщення треба сприймати як факт, що вже відбувся?*

У відповідь на ці запитання пропоную листа В. М. Фурсе: «Мне 45 лет, родился, жил и живу в Мелитополе. Инженер-конструктор станкостроения, имею 5 изобретений. Награжден Золотой медалью ВДНХ СССР и автомобилем «Москвич» в 1988 г. Не считаю себя националистом, а тем более национал- радикалом, но с детских лет начал задумываться, почему я, украинец, разговариваю на чужом мне русском языке, почему я не имею возможности общаться с окружающими на украинском языке, не выглядя «белой вороной»? С обретением Украиной независимости, как и многие украинцы, ждал того дня, когда наконец почувствую, что живу на своей родной земле. Но в Мелитополе как не было, так и нет ни одной украинской школы. А до войны, как рассказывал отец, их было не меньше половины. Тем более не будет с введением русского языка как официального. Так спрашивается: для кого же это государство Украина? И для чего оно? Может быть, только для того, чтобы наесться вдоволь колбасы, которой сейчас недоедаю? Нет, далеко не только для этого! **Я хочу, чтобы мой сын пошел не в украинский класс русской школы, а в УКРАИНСКУЮ школу. Хочу наконец жить не в каком-то аморфном, неполноценном русско-украинском госообразовании, а в нормальном правовом, демократическом государстве Украина, и, главное, не чувствовать себя каким-то мутантом, не помнящим и не знающим ни истории своего народа, ни своей культуры** (підкреслення автора — М. К.). Говорят, что Украина должна освободиться от менталитета Западной Украины. Для чего? Чтобы принять чуждый и, как я считаю, реакционный для нашего духовного возрождения менталитет руссифицированной Восточной Украины?

... Имея 28 лет непрерывного трудового стажа, являясь квалифицированным специалистом, я ничего не заработал для себя. У меня нет ни денег, ни квартиры. До сих пор живу с женой и ребенком в одной комнате общежития. Но я ни на что не жалуюсь. Думаю, что мы все преодолеем и станем жить лучше. Одного хотелось бы: чувства национального достоинства, гордости за свою Украину».

Майже тотожний за змістом лист надійшов до Верховної Ради і з Миколаєва від Валентина Миколайовича Рубан-Задольського: «В г. Николаеве горсовет принял решение, что русский язык у нас государственный... За что так ненавидят русские и даже русскоязычные украинцы коммунистической ориентации просто украинцев, которые любят свой язык, культуру, историю и т.д. и хотят их знать? Почему им так ненавистна независимость? И почему русский человек должен в Украине пользоваться особыми привилегиями, чем он лучше болгарина, поляка, грека, еврея или других людей? Почему Великой Россией можно и должно гордиться русскому человеку, а украинцу Украиной нет? И как ни плоха Украина, русские люди ее не покидают, нет беженцев с Украины. Не могу понять, почему, за что меня на моей Родине считают человеком II сорта, а люди, составляющие 18 % от общего числа населения, должны пользоваться особыми привилегиями? Где логика, где здравый смысл? Вот, наверное, потому и имею болячку (инфаркт — М.К.), что начал думать. Прощаясь, перехожу на украинский: бажаю жити як нормальна людина, повноцінна людина, громадянин такої красивої держави, як Україна».

***Е**, НІ, панове-комуністи! Ще не все пропало, далеко не все. «Не вмирає душа наша, не вмирає воля», — як і ви, напевно, пам'ятаєте. «І неситий не виоре на дні моря поле». Прокидається море — океан національної самосвідомості навіть там, де ви й не сподіваєтеся.*

«Їм потрібна не російська мова, а роздерта на шматки Україна», — пише Іван Семенович Царевський, 1918 р.н., ветеран й інвалід Великої Вітчизняної війни з Ізмаїла. А Микола Петрович Бурачек з Кам'янця- Подільського додає: «Двомовність в Україні потрібна, щоб українці, крім української мови, знали і розмовляли з ними, тобто обслуговували їх, російською мовою. А він, «русофіл», буде радіти з того, бо сам не хоче вивчити і знати державної української мови. Це означає, що я — раб на своїй землі. Вивчіть українську мову, то й буде вам двуязичіе».

Отже, ми на своїй землі маємо їх обслуговувати ще і їхньою мовою. Справді, чи не раби? Ветерани Великої Вітчизняної війни і праці з Краматорська (С. М. Шевченко, М. М. Геча, В. М. Поворинський, Є. М. Осадча, Т. В. Кушнір, П. Садовський, Л. А. Марцинюк, Є. В. Кірічок, С. С. Перепелиця, Г. Д. Чоста, Л. П. Тищенко) пояснюють цілком правильно, чому в колишніх республіках Союзу не можна офіційно узаконювати російську мову: «Російська мова не може бути ні другою державною, ні офіційною, бо вона є засобом нищення мов і культур корінних народів... Етнічні українці на Сході і Півдні України виховують своїх дітей, які не чули української мови ні до народження (в лоні матері), ні після народження, ні в дитсадку, ні в школі. Ці люди насильницьки відірвані від української мови, вони є жертвами злочинної російськомовної та культурної експансії. Більшість цих людей не має такої духовної сили, щоб самостійно повернутися до природного стану, вони навіть не усвідомлюють потреби в такому поверненні. Відомо, що хворий на наркоманію, отримавши після тривалого лікування навіть незначну дозу наркотику, знов стає хворою людиною. То чому нашу хворобу націю з ураженою наркотиком чужинецькою мовою і культури психікою не оберігають від цього наркотику, а пропонують його через радіо, телебачення, пресу, різні видання? Тоді виходить, що нашу мову й культуру знову віддали тому самому вбивці, щоб він виправив помилку і добив свою жертву як небажаного свідка злочину. Люди усвідомлюють, що воскресіння української мови — процес непростий, тривалий, проте — неминучий. Звертаючись до державних чинників з вимогою захистити українську мову, добродій Петренко з Одеси пише: «Невже ви нічого не бачите і не розумієте? Для того, щоб була українська мова в державі Україна, треба багато років. А так, як ви робите, то це може ніколи не здійснитися. Може, нам запросити б німців на працівників, ті миттю вивчили б українську мову».

І все ж не будемо кликати й чекати, «як німець покаже, що й до того історію нашу нам розкаже», щоб аж тоді почати «і по-своєму глаголать», бо сьогодні «повернення до власного коріння, до притаманного національній традиції способу мислення й слововживлення, без перебільшення, стало життєвою потребою мільйонів українських громадян», — пишуть із Черкас викладачі педагогічного та інженерно- технологічного інститутів, а далі запитують: «Невже влада незалежної держави стане на шлях ліквідації тих надбань, необхідність яких усвідомлювало навіть керівництво колишньої УРСР?»

Про неприпустимість зворотних процесів у галузі мовної політики висловили у Зверненні до Президента і Голови Верховної Ради України учасники III Міжнародної наукової конференції на тему «Проблеми української науково-технічної термінології»: «В умовах колишнього СРСР національні терміно-системи або не були сформовані взагалі, або ж були цілком орієнтовані на симульоване калькування термінів, насамперед російської мови. В результаті було втрачено надбання українського термінознавства минулого, не вироблено правил орієнтації на мови-продуценти, тобто практично не враховувався світовий досвід, зовсім не ставилося питання впорядкування термінології.

***З** А ЦИХ обставин вважаємо за неприпустиме, навіть смертельно небезпечне, запровадження російської мови зі статусом офіційної, що узаконить її панівну роль в усіх сферах життя... Переконані, чинний Закон про мови враховує позитивний світовий досвід, надаючи можливість представникам інших національностей в місцях їх компактного проживання культивувати на рівних правах поряд з державною їх рідну мову».*

Думку вчених-теоретиків підтримують і науковці-практики з ЦКБ «Чорноморсуднопроект» (Миколаїв): «Надання російській мові статусу офіційної призведе до небажаних наслідків: зупинить відродження української мови, яке й так триває дуже повільно, закріпить панівну роль російської мови в Україні, сприятиме роз'єднанню нашого народу за мовною ознакою, а згодом і розпаду Держави. Для людей з нормальним рівнем розвитку мовної культури проблеми мови в Україні не існує: всі розуміють і майже всі можуть розмовляти українською, всі вільно володіють російською мовою... Національно свідомі українці (в тому числі й російськомовні) не зможуть змиритися з черговим наступом на права української мови, з другого боку — оживуть шовіністичні сили. Це призведе до загострення відносин у суспільстві, яке й так вкрай знервоване».

Під цим листом стоїть 59 підписів. Таких колективних звернень, під якими підписалися від кількох десятків до кількох сотень наших співвітчизників, — чимало. Не маю сумніву, що багато більше є ще таких, які могли б підписатися. І це вже явище, яке набрало масового, загальноукраїнського характеру. Маю десятки колективних листів від представників громадськості Луганщини, Донеччини, Запоріжжя, які б'ють на сполох: «Протягом століть забороняли, цькували, викорінювали на нашій землі українську мову — від Петра і до періоду брежнєвсько-сусловсько-щербицьківського. А тепер, коли український народ здобув свою суверенність і державність, відновлюючи рідну мову в навчальних закладах, культурі, науці, пропонують надати офіційного статусу, тобто статусу другої державної, російській мові. В цьому становищі, коли українська мова не набрала сили, коли вона тільки почала підійматися з колін, друга державна — російська, що панує скрізь і всюди, знову її затопче, заглушить, витіснить...»

Убивати українців не обов'язково, вони й самі переведуться на «хохлів», «русскоязичное населеніе», якщо не дати їм рідної мови й рідної книжки». Найбільше вражає оце місце у зверненні запоріжців до народних депутатів України: «Не слухайте брехні російських шовіністів, що всі, хто голосував за Леоніда Кучму, голосував водночас за російську мову. Просто люди голосували проти злиднів і хотіли тих реформ, що їх обіцяв Кучма». Чуєте? То чого ж ви лементуєте, панове імпер-шовіністи? Що вас, простачків, надурили? А навіщо ви дали пошитися в дурні? А може, ви зроду такими пришелепкуватими й були? Скаржтеся тепер на себе, на свою недолугу недоумкуватість. Характерно, що в цьому запорізькому листі поруч з прізвищем Івана Васильовича Омеляненка, який вказав свою національність — українець, стоїть підпис Галини Іванівни Богатирьової, яка також вважала за необхідне підкреслити, що вона — росіянка.

закону?

Аналогічний лист на адресу Верховної Ради України надійшов від харків'янина Анатолія Тимофійовича Ганнуса: «Слушая заседания Верховного Совета Украины, создается впечатление, что заседает не Верховный Совет самостоятельного украинского государства, а губернское собрание Малороссийской губернии империалистической России. Сплошь и рядом звучит русская речь депутатов, и они даже позволяют себе говорить об украинском языке с сарказмом, как это было 15 ноября 1994 г. при обсуждении законопроекта о печати. Никогда не читал, чтобы в многонациональной Америке (США) на заседаниях сената говорили на другом языке, кроме английского. Хотя, думаю, многие сенаторы знают и другие языки. Как можно допустить, чтобы в Украине, где украинцев примерно 36 млн. чел., книг на украинском языке выпускалось около 41 %, а 46 % — на языке иностранном, принадлежащем довольно недружелюбной к нам России (русских у нас примерно 12 млн. чел.). Украинский язык в Украине в загоне. Идет усиленная, беспрецедентная руссификация Украины. Вот здесь и должно государство Украина встать на защиту своего национального языка, культуры, образования на всех уровнях, во всех случаях унижения украинского языка, не считаясь с амбициями империалистической России и ее пятой колонны в Украине.

НАШЕМУ государству тяжело, очень тяжело. И в такое положение наш народ попал не без «дружеской помощи» России. Ведь судьба Украины, особенно 73 года советской (читай русской) власти, вершилась в Москве. Неужели наш народ так задавили, что он даже не в состоянии на своей территории, в своем государстве, в своем высшем органе государственной власти защитить свой родной украинский язык?»

То зможемо чи не зможемо? Остаточну відповідь на поставлене питання має справді дати український народ під час прийняття нової Конституції (Основного Закону) України. Народ, до якого входять представники всіх національностей, що відчувають себе українцями, громадянами Української держави, але насамперед таки етнічні українці, адже це питання їхнього життя або смерті — без української мови українського народу не буде.

Варто звернути увагу й на ту групу листів, у яких розповідається про становище українців і української мови в Росії (адже наші члени фракції «комуністи Росії» у Верховній Раді України звикли в усьому рівнятися на «старшого брата»). Ось уривок листа до мене львів'янина Романа Петровича Василіва: «Я понад 25 років прожив у Росії, виростив там сина й дочку, які вчилися в російських школах. Навіть тоді, коли ми, українці, становили в Балтійську 30 % від усього населення міста, про українські школи і не згадувалося. І ніхто, ніхто з росіян не вбачав у відсутності українських шкіл для українців «нарушения прав нерусскоязычного населения».

Хочу процитувати й листи від етнічних росіян, які живуть в Україні і вболівають за долю української мови, — це особливо показово, симптоматично, це вселяє надію. У нас таки твориться нова, сучасна українська нація — як соціально-політичне явище.

«Не понимаю, как могут существовать вместе два государственных языка, как бы не завуалировались эти понятия. Естественно, что наиболее сильный язык (а русский язык в Украине таким и является) будет преобладать. Значит, украинцы опять лишатся своего языка, а следовательно — и государственности. Опять проявляются имперские амбиции моих соотечественников, что недопустимо. Они господствуют и в украинском парламенте.

Я русская, живу в Киеве с 1951 г., участница ВОВ, воевала на Ленинградском фронте. Считаю стремление украинцев иметь свое государство, свой язык вполне нормальным. Возмутительно, что часть русских, в том числе и парламентариев, продолжают Украину рассматривать как свою губернию, а украинский язык не признают вообще. Таким людям мне бы хотелось сказать: не унижайте русских и не говорите в парламенте от их имени, мы вам этого не поручали. А то, что вы в украинском праламенте продолжаете говорить на русском языке, говорит о вашей низкой культуре. И не надо ссылаться на другие государства, у них совершенно иные условия существования языков, не запутывайте народ, как это вы делали всегда. Пожалуйста, прекратите дебаты по поводу языка, они производят гнетущее впечатление, да и глупо все это!

С уважением — Лариса Ивановна Иванова».

Ще один такого самого змісту лист до Верховної Ради від львів'янки Нонни Михайлівни Тетюєвої: «Я є руською і патріоткою своїх предків. Саме тому звертаюся до вас з великим проханням: ніколи не вводити в Україні руську мову як державну. Бо руські люди, які волею долі опинилися на цій замордованій упродовж століть землі, цього зовсім не потребують, навіть якщо вони не володіють українською мовою. Це потрібно для тих чиновних компартійних людців, які нині втратили владу... Вони й землі Середньої Азії та Кавказу не випускали б з рук, але там стріляють...».

ЯКБИ тільки дві такі росіянки були в Україні, то й тоді ваша позиція була б значущою, бо вона — приклад, дороговказ, куди маємо йти, як маємо формувати нове поняття українського народу, підтвердження того, що сучасна українська нація складається не лише з етнічних українців.

Найбільш узагальнену, чітку й переконливу оцінку ситуації з російськомовною державністю в Україні дали мешканці села Брусниці Кіцманського району Чернівецької області Георгій, Катерина, Микола і Теодор Харини; Теодор і Савета Гриндей; Кость Іванина, Василь Журавель; Еміліян Бойчук; Дмитро Петращук у своєму «Протесті», скерованому на адресу Верховної Ради. Послухайте — краще не сказали би й академіки (тим паче, що академіки переважно або мовчать, або плачуть за втраченим совковим «раєм»):

«1. Росіяни в Україні не є етнічним народом, тому не мають права на державну мову на її території.

2. На цій землі українці є народом (нацією), а росіяни становлять тільки національну меншість.

3. Росіяни в Україні користуються великими мовними привілеями і без надання їхній мові офіційного статусу.

4. Стан української мови на даному етапі такий жалюгідний, що коли ще надати російській мові державності, то українська мова зовсім занепаде, а разом з нею й українська нація та держава.

5. У східних та південних регіонах України російську мову закріплювали штучно, внаслідок насильницької шовіністичної політики двох імперій, і це не може бути підставою для її офіційного визнання.

6. Якщо надати російській мові державного статусу, то, за логікою здорового глузду, треба надати такого самого статусу й мовам усіх національних меншин.

7. Надання російській мові статусу державної розколе й розчленує Україну, призведе до громадянського неспокою». (А може, комусь цього саме дуже хочеться? — додам від себе)

Шкода, що в газетній статті не можна опублікувати всіх листів, до того ж сповна. Кожен з них — перлина народної мудрості, взірець патріотизму, високих, благородних людських почувань.

Як ви могли запримітити, ті, хто читає на українську мову, хто хоче витіснити її російською, уявляються нашим співвітчизникам мало не розумововідсталими людьми. Ветеран війни з Черкас Віктор Вікторович Кондратенко так і пише: «Не вивчити мову народу, серед якого живеш, може лише той, хто не хоче або зовсім ледачий бездара, або хворий на імперсько-арійський спід». Тож на кого й на що опираються і орієнтуються комуністи у своїй заповзятливості знищити українську мову? А ось на кого: «В настоящий период довольно много разговоров по части государственного применения языка. Действительно язык — это одно из главных определений государственности и культуры определенного народа. У нашей вільной України националисты узяли реванш и всеми силами проповедуют несовершенный язык. Ведь история знает Киевскую Русь как первое государство откуда шла культура и язык русского народа. Нужно обратится к временам Святослава, Владимира, Ярослава и определить какой был язык Киевской Руси. Я считаю, что это оба руские языки и настоящий украинский как його называють и руский. Одно горюшко, что при длительной колонизации Киевского государства Поляками, Литовцами и прочими, особенно речь посполита имевшая целью ополячить руский народ попортила чистоту руского языка, который и поныне остался на Украине покалечен. Считаю саме правильно очистить его, увести гос. языком чистый руский язык оставшийся в России. Верховному совету председателю и депутатам особенно всем коммунистам как наибольш сознательным необходимо несовершить роковой ошибки. Увести чистый руский язык. Сопленко Иван Тимофеевич. Член СПУ». (Адресу пропускаю — не хочеться ганьбити прекрасного містечка на Київщині. Для повного уявлення про «русскоязычную» чистоту цього зросійщеного перестарілого «соплячка» зберігаю у повній недоторканності і його стиль, і його потуги в галузі української історії та російської граматики. Не думаю, що російські філологи вельми втішаться таким набутком).

Отже, шановні читачі, перед вами — типовий приклад, взірець представника того контингенту мешканців України, на кого орієнтуються, чиї «погляди» відстоюють комуністи, як «найбольш сознательні». Не знаєш навіть: чи обурюватися з цього шизофренічного недоумства, чи таки співчувати, як співчуваємо психічно хворим. Се ж над ось такими, як наш дописувач, диявольська машина імпер-шовінізму від Валуєва до... здійснювала протягом століть свій сатанинський експеримент, від якого застерігав Іван Франко:

Молотять день і ніч не жито,
А людські душі.
Тайно, скрито,
Що й сліз не бачиш,
Лиш потім зміркуєш:
Оцю душу вбито.

МОВА — душа народу. Не хочеться вірити, що потуги душогубців візьмуть гору над здоровим глуздом, а душогубство буде возведене в ранг конституційного закону.

Михайло КОСІВ,
голова Комісії з питань культури і духовності.

Читацький мікрофон

А тим часом процвітають хаос і безладдя

Шановні депутати! Хочу звернути вашу увагу на те, що результатів вашої роботи на селі, на жаль, не видно. Хоч народ і працює, бо звик до праці, але зрушень на краще немає. Скільки часу з дня проголошення незалежності згаяно! Від села до району й далі до області всі вичікують на чудо. А тим часом розгул злочинності, злодійство, безвідповідальність процвітають скрізь, а в колгоспах — хаос і безлад. Ось де треба наводити порядок, ось де потрібні закони Верховної Ради, бо якщо вони й прийняті, але не діють, то все одно, що їх немає.

Петро КОРНЯЦЬКИЙ.

Тарасівці
Збаразького району
Тернопільської області.

Просимо встановити справедливість

У колишньому Союзі всі знали, що пенсія залежить від стажу роботи і заробітної плати: що заробив, те й одержуй. Тому кожен намагався працювати так, щоб мати якусь копійчину і бути забезпеченим на старості років. Усі були задоволені таким розрахунком пенсії. На жаль, нині всіх зрівняли, незрозуміло, з яких причин не береться до уваги ані стаж, ані специфіка виконуваної роботи. Одержують однаково і ті, хто воював і піднімав повоєнне господарство, і ті, хто працював кілька років на пенсію, і навіть ті, хто зовсім не працював. Прикро від такої зрівнялівки! Просимо внести корективи до закону про пенсії або встановити справедливість у забезпеченні ветеранів війни, праці і Збройних Сил.

Г.ПЕРЕХРЕСТ, голова президії районної ради ветеранів війни, праці і Збройних Сил.

Новоархангельськ
Кіровоградської області.

Не приймайте непродуманих законів

Прийняті Верховною Радою закони майже не сприймаються народом, бо їх до нього ніхто не доводить, а тих, яких він чекає з нетерпінням, — нема та й нема або вони незрозумілі. Щось недопрацьовано в земельному законі. Вважаю несправедливим те, що за цим законом сільським учителям, лікарям, міліціонерам не належить навіть маленька частка паю землі. Адже вони працюють на селі, з трудівниками землі, а нині на одну пенсію чи зарплату їм прожити дуже тяжко.

Неможливо, щоб до законів нашої держави потрапляли моменти несправедливості.

Н.ГАЛИНСЬКИЙ.

Старокозаче
Білгород-Дністровського району
Одеської області.

Не гадав, що доживу до такої ганьби

Таке враження, що діє запланована програма геноциду проти свого народу: Україна перетворилася на постачальника дешевої робочої сили іншим державам, прокату наших дівчат за кордон, а ми все слухаємо обіцянки про краще життя. Годі балачок! Де закони про боротьбу з мафією, про економічні реформи? Треба рятувати нашу державу, бо ми самі можемо створити Україну антиукраїнську. Сором!

М.КОСЕНКО.

Черкаси.

Яке суспільство, така й Верховна Рада

Користуючись рубрикою «Читацький мікрофон», хочу сказати громадянам України так: прикро читати й слухати звинувачення парламенту в усіх бідах України — і консервативний, і політиканський, і працює непродуктивно. При цьому чомусь замовчується те, що цей парламент, як і попередній, обраний народом, кожний депутат представляє майже сто тисяч виборців. І нинішній депутатський корпус відображає структуру нашого суспільства саме такою, якою вона є. Насправді наша Верховна Рада спроможна на високопрофесійному рівні вирішувати будь-які питання. Дискусії, що часом виникають, — закономірна парламентська робота. Бо тільки в суперечці народжується істина. Колективний розум депутатів може і повинен віднаходити правильний шлях у законотворчій роботі.

Микола ПУНТУС, пенсіонер.

Знам'янка
Кіровоградської області

Інфляція. Як з нею боротися? Активно!

***ПОЛІТИКА** пасивної «фінансової стабілізації» завела у глухий кут. Економіка не в змозі не лише стати на ноги, а й хоч трохи піднятися з болота, в яке її втискують тупі монетарні обмеження (бюджетного дефіциту, кредитів тощо). Обмеження для припинення інфляції потрібні, але не самі по собі, бо без інших паралельних активних дій вони паралізують виробництво. Якщо виробництво не працює і ділова активність пішла у сферу торгівлі та спекуляції (у тому числі грошима), немає перспектив підвищення заробітної плати і платоспроможності ні підприємств, ні населення. Така ситуація неминуче веде до подальшої інфляції і подальшого спаду. Коли й буде цьому процесові край, то тільки після цілковитого зруйнування великої промисловості, масового безробіття і невилазних злиднів. Цього, вочевидь, й домагаються ті, хто спонукає наших ринкових крикунів пропагувати лібералізацію цін і зовнішньої торгівлі, грошовий дефіцит.*

Слід узяти до уваги, що в Україні давно переважає інфляція витрат, яку посилює спад виробництва, що триває. Вже 1994 року обсяг виробництва товарів народного споживання разом з їхніми запасами майже вдвічі перевищував грошові виплати населенню. Боротися й надалі з інфляцією шляхом обмеження платоспроможного попиту просто безглуздо.

Ще одну важливу обставину треба зрозуміти, щоб шукати виходу зі стагфляційного глухого кута. Підвищення цін, особливо різке, з'їдає оборотні кошти підприємств, що й призводить до фінансових труднощів, неплатежів і перебоїв або цілковитих зупинок виробництва. Саме розпочата наприкінці 1993 року гіперінфляція стала причиною спаду 1994 року. Виробництво тільки-но почало налагоджуватись, експорт вийшов на рівень, достатній для покриття критичного імпорту, як стався новий напад гіперінфляції, що його спровокувала лібералізація цін і валютного курсу восени 1994 року. Після другого нокауту промисловість не може підвестися, сума дебіторської заборгованості за півроку зросла втричі і становить 1479,2 трлн. крб., що перевищує весь ВВП України за 1994 рік! Тягар боргів тисне на виробництво. Зарипіла й банківська система.

***ДЛЯ ТОГО**, щоб виробництво пожвавилося, потрібні грошові вливання, поповнення оборотних коштів. Але просто дати гроші як кредити або фінансову підтримку всім не можна: вони розтануть у лабіринтах комерційно-банківської системи, спричинять спазм інфляції попиту й до виробництва не дійдуть. Потрібні інвестиції точно спрямовані, що дають швидкий ефект.*

З цією метою пропонують підготувати цільові державні кредити на організацію й освоєння виробництва матеріалів, вузлів, деталей, що їх нині завозять із-за кордону. Такі кредити передбачені Державною програмою розвитку виробничої кооперації. Поряд з цим варто було б профінансувати заходи, спрямовані на збільшення експорту. Їх опрацьовують у зв'язку з розпорядженням Президента розробити програму розвитку експортного потенціалу України.

Розглянемо приклад. Україна щороку закуповує приблизно на 100 мільйонів доларів велику кількість гумовотехнічних виробів (прокладки, ущільнювачі, еластичні з'єднання тощо). Проте все це українські заводи здатні робити самі, причому часто-густо значно вищої якості. Є в нас і спеціалізований інститут, який розробляє відповідні технології.

Таких можливостей у нас багато.

Чому ми звертаємо увагу на імпортозаміщення та експорт? Тому, що одним з визначальних чинників нестабільності економіки України є негативний баланс зовнішньої торгівлі (купуємо більше, ніж продаємо). Щоправда, в червні й липні досягнуто позитивного сальдо. Проте це поки що нестійкий результат, багато в чому пов'язаний із зменшенням закупівлі палива, яка неминуче зросте до зими.

Забезпечити позитивне сальдо — стратегічне завдання у боротьбі з інфляцією та економічним спадом.

Що станеться, коли Україна переступить через обмеження бюджетного дефіциту і профінансує зазначені програми навіть за рахунок емісійних грошей (це крайнє припущення). Попередні розрахунки, за даними Мінмашпрому, Мінпрому, Мінхарчопрому, Держкоммедбіопрому, показують, що цільові інвестиції можуть сприяти певному зростанню цін, але, з іншого боку, призвели б до зростання обсягів виробництва, перетворення сальдо торговельного балансу на позитивне і зниження споживчих цін на 10—15 % з 1998 року і в 1,5—2,0 раза до 2000 року (див. таблицю). Це лише за рахунок зазначеної групи заходів. Звичайно, їх слід ретельно перевірити і відібрати з позицій реальності та швидкості отримання проектованого результату. Потрібний і особливий механізм фінансування, з тим щоб гроші йшли тільки прямо на виробництво, а не на погашення боргів і задоволення інших фінансових потреб.

Другим каналом цільового інвестування може бути санація підприємств, здатних виробляти конкурентоспроможну продукцію. Після реорганізації, яка гарантує підприємству рентабельну роботу і збут, можна видати йому й цільовий кредит, не розчиняючи його в решті заборгованостей. Коли маховик виробництво—реалізація зрушить, підприємство зможе розрахуватися з боргами. Можливо, цей кредит треба надавати під заставу майна. Інакше кажучи, у разі неввдачі підприємство продадуть.

Отже, перше, що треба зробити, — цільові грошові ін'єкції для пожвавлення частини виробництва. Це потягне за собою суміжників, через зростання зарплати — випуск товарів споживання. Тому зараз не треба обмежувати збільшення фондів споживання знижувальними коефіцієнтами.

***ДРУГЕ**, що потрібно зробити, — припинити ігри в лібералізацію й гальмувати зростання цін за допомогою адміністративного й громадського контролю. На підвищення будь-якої ціни має бути отримано дозвіл (на основі поданої декларації). Не можна допускати довільних стрибків цін, як це сталося у серпні. Якщо це не зробити, то частина грошових ін'єкцій в економіку розпорошиться у підвищенні цін, не дасть ефекту для виробництва.*

Третій необхідний крок — захист внутрішнього ринку від імпорту товарів, які з успіхом можна виробляти в Україні (продовольство, взуття, електронна апаратура). Демпінговий (дешевий) імпорт відвертає кошти покупців від вітчизняного виробництва. Якщо не підняти тарифні заслони, то частина знову ж таки стимулюючих ін'єкцій піде в імпорт, не працюючи на наше виробництво.

Четвертий напрям дій — заохочення інвестиційної активності. Головне завдання — захистити основний капітал від знецінення. Тоді підприємці вкладатимуть гроші у будівництво й обладнання. Для цього треба завершити індексацію вартості основних фондів за минулі роки й надалі індексувати їх щороку. Це може дещо тиснути у бік підвищення цін, але воно незначне.

Треба також законодавчо захистити амортизаційні відрахування від перерозподілу й нецільового використання. З надмірною лібералізацію у цій сфері треба почекати, бо тут є можливість виводити прибуток з-під оподаткування. Отже, прискорені методи амортизації можна дозволяти лише у суворо застережених випадках.

Надзвичайно важливо мобілізувати для виробничих інвестицій неемісійні джерела. Це — п'ятий напрям антиінфляційної стратегії. По-перше, для цієї мети можна використати частину валютного резерву НБУ. Він не повинен лежати мертвим капіталом. По-друге, провести процентну політику, яка залучає заощадження населення.

У залишок грошей на руках раніше йшло 20—30 % приросту грошової маси. За 1994 рік обсяг готівки збільшився на 65 млрд. крб. А в банках за станом на квітень осіло 29,3 млрд., з них в Ощадбанку лише 17,5 млрд. крб. Тому що Ощадбанк дає найнижчі проценти за вклади (у квітні 42,2 за середнього 88,2). Для залучення заощаджень населення потрібно підняти процентну ставку. Зменшиться різниця між процентами, які виплачують і які отримують, але обов'язково збільшиться обсяг вкладень. І використати цей ресурс для державних інвестицій, що швидко обертаються, про які йшлося вище. Операцію з підвищення процентів за вклади держава має провести примусово. За необхідності треба піти навіть на податкові пільги для Ощадбанку.

Загалом, можливості подолання інфляції й застою містяться на шляху активної політики. Потрібно діяти, а не сидіти, озираючись на нездар або несумлінних зарубіжних порадників.

Віктор НАЙДЬОНОВ,
професор, директор Центру розвитку і реконструкції економіки при Кабінеті міністрів України.

Розрахунок можливого впливу швидкоокупних заходів по збільшенню виробництва експортної та імпортозамінюючої продукції на макроекономічні показники (оптимістичний варіант)

Роки	Заявлена потреба в інвестиціях, трлн. крб.	Додатковий обсяг виробництва, трлн.крб. до попереднього року	Зростання ВСП, % до попереднього року	Збільшення експорту та імпортозаміщення, $ млн.	Сальдо торговельного балансу, $ млн.	Зміна цін, % до попереднього року
1995	119.424	0	0	0	—3636.000	22.5
1996	250.416	270.532	2.6	1299.190	—2336.810	13.0
1997	243.446	175.139	1.7	819.288	—1517.523	20.1
1998	226.899	489.549	4.7	2199.213	681.691	—12.3
1999	188.600	192.229	1.9	908.658	1590.349	11.4
2000	196.707	607.947	5.9	2785.960	4376.309	—32.1
Всього до 1995 року	—	—	17.9	—	+8012.309	—1,9 раза

У номер

У Президії Верховної Ради

За поданням Комісії Верховної Ради з питань фінансів і банківської діяльності Президія внесла на розгляд сесії питання про застосування вето на Указ Президента України від 12 вересня 1995 року № 830/95 «Про створення фонду для розрахунків за енергоносії» і приведення його відповідно до чинного законодавства. Річ у тім, що цей Указ видано з порушенням пунктів статей 17 та 18, статті 25 Закону України «Про державну владу і місцеве самоврядування» та інших законодавчих актів нашої держави. Все це є втручанням у відрегульоване законодавче поле.

Жваве обговорення викликала пропозиція цієї ж комісії про приведення Указу Президента України від 12 вересня 1995 року № 831/95 «Про залучення до Державного бюджету України на 1995 рік амортизаційних відрахувань» відповідно до чинного законодавства України або призупинення його дії до розгляду цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради.

З деяких питань Президія прийняла відповідні ухвали.

Винесено на розгляд порядок денний засідань Верховної Ради України 3—6 жовтня.

Вів засідання Президії Голова Верховної Ради України Олександр Мороз.

Прес-служба Верховної Ради України.

* * *

Президія Верховної Ради на засіданні 2 жовтня ц.р. розглянула ряд питань, котрі планувало найближчим часом винести на розгляд у сесійному залі. Судячи з порядку денного, невдовзі на пленарних засіданнях знову завирують пристрасті: надто важливі документи стануть предметом обговорення під склепінням Верховної Ради. Зокрема, проекти законів України про державні програми, про внесення доповнень до Житлового кодексу Української РСР, про профілактику злочинності, про внесення змін і доповнень до Закону України «Про цінні папери і фондову біржу», та інші.

Принаймні вже під час обговорення деяких питань порядку денного засідання виникла жвава дискусія серед самих членів Президії. До таких питань, наприклад, належав проект закону про внесення доповнень до ст.106 Кримінально-процесуального кодексу України, поданий Кабінетом міністрів. Цим законопроектом передбачено надавати право органу дізнання затримувати не більш як на три доби особу, підозрювану в готуванні тяжкого злочину у складі організованої групи, а також затримувати на строк до 15 діб особу, яку підозрюють у вчиненні такого злочину. На думку членів Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи, в запропонованих доповненнях порушено основні принципи недоторканності громадянина, гарантовані чинним законодавством України. У разі введення цих доповнень до Кримінально-процесуального кодексу з'ясується, що орган дізнання може безконтрольно позбавляти волі підозрювану особу і обмежувати її права, як це мало місце під час застосування Закону «Про запобіжне затримання особи» (у розпорядженні Комісії — численні факти, що свідчать про порушення прав людини). Є й багато інших міркувань, що не дають змоги Комісії згодитися з внесенням пропонованих доповнень. Доповідач з цього питання Володимир Стретович узагалі не рекомендував виносити на розгляд сесії законопроект: «Не заперечуємо права суб'єкта законодавчої ініціативи виявляти її, але не підтримуємо цих доповнень». Володимира Миколайовича більшість колег не підтримала, аргументувавши тим, що поки Верховна Рада зволікатиме з розглядом доповнень, злочинці не братимуть тайм-ауту. Врешті- решт, Президія постановила внести поданий Кабінетом міністрів і розглянутий Комісією ВР з питань правової політики і судово-правової реформи проект закону України про внесення доповнень до ст. 106 КПК на обговорення парламентаріїв. Тоді і з'ясується, чиї аргументи доказовіші.

Напевно, гарячими будуть на сесії і дебати довкола питання про застосування вето на Указ Президента «Про створення фонду для розрахунків за енергоносії». Як і ще один Указ «Про залучення до Державного бюджету України на 1995 рік амортизаційних відрахувань», цей документ, підписаний главою держави, на засіданні Президії визнано як такий, що не відповідає чинному законодавству.

І, судячи з настроїв членів Президії, по-справжньому спекотно буде у стінах парламенту під час «Дня уряду» та обговорення програми Кабінету міністрів, котру мають розглядати у вівторок 10 жовтня.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

А хто валюту здаватиме?

Голова правління Нацбанку України Віктор Ющенко заявив, що підтримує ідею скасування обов'язкового продажу частини валютної виручки підприємствами-експортерами. Він висловився проти законопроекту «Про валютне регулювання», підготовленого парламентською Комісією з фінансів і банківської діяльності, щодо положення про обов'язковий продаж валюти в розмірі 100 відсотків. (Нині підприємства-експортери зобов'язані продавати 50 відсотків валютної виручки.) В інтерв'ю «Інтерфаксу-Україна» Віктор Ющенко наголосив, що таке нововведення стало б кроком назад у розвитку валютного ринку. На його думку, підприємства, що потребують карбованцевої маси для виплат зарплати та інших карбованцевих платежів, і так змушені будуть продавати валюту. За даними голови правління Нацбанку, загальний обсяг валютного ринку України в серпні становив близько 750 млн. доларів.

Якого Основного Закону ми гідні?

Пишемо нову Конституцію України

Другий етап конституційного процесу в Україні

КОНСТИТУЦІЙНИЙ процес в Україні як радикальне оновлення її Конституції почався у повному обсязі з проголошенням незалежності України. Він йшов трьома основними напрямами: внесення змін і доповнень до чинної Конституції України; підготовка проекту нової Конституції; прийняття окремих законів у галузі конституційного законодавства. Основним напрямом цього процесу є підготовка проекту нової Конституції України.

Після прийняття Верховною Радою минулого скликання рішення про це було утворено Комісію з розроблення нової Конституції України і відповідну робочу групу. Вони підготували Концепцію нової Конституції України і кілька варіантів її офіційного проекту. Проте останній варіант у редакції від 26 жовтня 1993 року, в якому врахували переважну частину зауважень і пропозицій до нього, не було винесено на розгляд Верховної Ради України.

У ЗВ'ЯЗКУ з новими виборами Верховна Рада минулого скликання достроково припинила роботу, не взявши на себе відповідальності за прийняття нової Конституції. Так закінчився перший етап конституційного процесу в Україні. Звичайно, за час підготовки проекту нової Конституції України було внесено ряд істотних змін і доповнень до чинної Конституції і прийнято ряд нових законів у галузі конституційного законодавства (про органи державної влади і місцевого самоврядування, вибори тощо). А загалом конституційна криза за той час ще більше поглибилася, зумовлюючи посилення кризи всієї правової системи України.

Цілком природно, що Верховна Рада нового скликання створила нову Конституційну комісію, а згодом і нову робочу групу з підготовки проекту нової Конституції України, започаткувавши, отже, другий етап конституційного процесу в Україні, який і нині триває.

А що процес підготовки проекту Конституції на цьому етапі йшов досить повільно, а життя об'єктивно вимагало невідкладного розв'язання багатьох питань державотворення, і насамперед питань розподілу державної влади, з'явилась ідея підготовки проекту «Малої Конституції України». Вона знайшла втілення у Законі України про державну владу і місцеве самоврядування. Такий законопроект незабаром було підготовлено і з деякими змінами схвалено.

Незалежно від його подальшої долі, вад і позитивних рис, він становить значний інтерес у багатьох аспектах. Передовсім як певне використання здобутків першого етапу конституційного процесу і їх апробація, як можливий прообраз проекту нової Конституції України. В законопроекті щодо державного ладу України проголошувалось: Україна є демократичною, правовою і соціальною державою, що втілює суверенітет народу України (стаття 1). Тим самим загальні принципи сучасного типу держави закріплювалися як основоположні і пріоритетні щодо її організації (будівництва) і діяльності. На розвиток і підтвердження цих положень зазначалося, що в Україні діє принцип верховенства Права; що народ України є носієм суверенітету і єдиним джерелом державної влади і що державна влада будується на засадах її розподілу на законодавчу, виконавчу і судову (статті 2, 3).

Ці положення були передумовою закріплення системи органів державної влади і місцевого самоврядування, з якісно новим з багатьох точок зору статусом. Найістотніші зрушення у функціях і повноваженнях органів державної влади стосувалися Президента України і вели в цілому до зміни форми правління і відповідно — держави.

Після тривалого обговорення і внесення до нього ряду змін і доповнень Закон «Про державну владу і місцеве самоврядування» 18 травня 1995 року було схвалено, але не введено в дію, бо не знайшла підтримки ідея зупинення дії кількох десятків статей чинної Конституції України.

ЯК вихід з цієї конституційної кризи і кризи державної влади загалом 8 червня 1995 року було укладено Конституційний договір між Верховною Радою України і Президентом України — «Про основні засади організації і функціонування державної влади і місцевого самоврядування в Україні на період до прийняття нової Конституції України». Основу Договору становить Закон про державну владу і місцеве самоврядування, з відповідними змінами й доповненнями. Щодо державного ладу, то в Конституційному договорі насамперед зазначено, що Україна є демократичною, соціальною, правовою державою, утвореною на основі здійснення українським народом свого суверенного права на самовизначення, виражає волю народу і захищає інтереси своїх громадян (стаття 1).

Разом з тим держава має визначитися як у національному, так і в інших питаннях, передусім — у соціальному. Адже ні в Конституційному договорі, ні в чинній Конституції, ні в Законі про державну владу і місцеве самоврядування, ні в Акті проголошення незалежності України наша держава конкретно не визначається в соціальному плані. Нині можна лише опосередковано визначити українську державу щодо цього як перехідний (або змішаний) тип держави, яка поєднує в собі риси соціалістичної і буржуазної держави.

Конституційний договір, за всіх його особливостей і тимчасового характеру, має значну цінність як етапний документ у конституційному процесі «визрівання» нової Конституції України або принаймні певних її частин.

Щодо цього найбільший інтерес являють його положення з організації і здійснення державної влади і місцевого самоврядування, їм надано можливість пройти упродовж року своєрідну апробацію. Так, Верховна Рада визначається в Конституційному договорі в основному традиційно — як єдиний орган законодавчої влади України, як однопалатний парламент унітарної держави, хоча його повноваження дещо звужуються у здійсненні функції державного будівництва.

Найбільше зміни в організації і здійсненні влади стосуються інституту президентства і уряду. Президент, за Конституційним договором, є главою держави і главою виконавчої влади України. Водночас він набуває ряд нових повноважень: призначає прем'єр-міністра і формує новий склад уряду — Кабінет міністрів, бере участь у формуванні органів судової влади, призначенні Генерального прокурора, призначає голів державних адміністрацій.

У результаті цих змін в організації і здійсненні державної влади Україна стає президентсько-парламентською державою. Що не розглядається як панацея від усіх кризових явищ, але їй надається великого значення у їх подоланні. Щодо форми держави (за характером правління) надалі, то це питання залишається все ще проблематичним. Адже більшість держав Європи, особливо ті, що зазнали тоталітарних режимів, обирають такі форми державності, які мають найменшу небезпеку повторення таких політичних явищ. Так, Німеччина й Італія, що зазнали фашистської диктатури, а Греція — диктатури «чорних полковників», стали парламентськими республіками. А в Україні, за дуже широкої критики тоталітарного минулого, чомусь з'явилося прагнення до президентської республіки...

Розділи проектів Конституції, поданих останнім часом і присвячених основам державного і суспільного ладу, є найбільш різноманітними за суттю, змістом і формами. Насамперед це стосується основних принципів організації будівництва і діяльності держави, в яких відображаються її тип і форми. Так, у проекті Конституції, підготовленому ХДПУ: Україну проголошено незалежною, демократичною державою, утвореною на основі суверенного права на самовизначення української нації (стаття 1). На розвиток цього положення у наступній статті зазначено, що Україна є національною державою, яка представляє інтереси української нації, котру становлять усі громадяни України незалежно від їх етнічного походження. У наступних статтях закріплено принципи правової, соціальної, оборонної і світської держави.

У проекті Конституції УРП насамперед проголошено, що Україна є державою, утвореною на основі самовизначення української нації, національного суверенітету, територіальної єдності, верховенства права, демократичної загальнолюдської моралі. Тобто Україну за своєю сутністю проголошено як суверенну, національну, єдину, правову і демократичну державу. У проекті Конституції Інституту держави і права нашу державу проголошено як суверенну, демократичну, правову і соціальну, метою якої є служіння людині і громадянському суспільству. В наступних статтях вона опосередковано закріплюється також як унітарна і світська держава.

Принципово відмінним від інших проектів є закріплення державного ладу у проекті Конституції депутатської фракції «Комуністи України — за соціальну справедливість і народовладдя». Україна за цим проектом має іншу назву і є іншим типом держави. Українська Соціалістична Республіка, як проголошено в цьому проекті, є народною соціалістичною державою, що виражає волю й інтереси робітників, селян, трудової інтелігенції — усіх, хто чесною працею створював і створює матеріальні й духовні блага. В наступних статтях наша держава визначається також як суверенна, унітарна, правова і світська. Найбільш рельєфно в цьому проекті визначається демократичний (народний) і соціальний (соціалістичний) характер України. Цей проект пропонує нашій державі соціально визначитися.

ОТЖЕ, під час визначення типу нашої держави у проектах Конституції пріоритетними названо і закріплено в одних випадках принципи національної і суверенної держави, в інших — демократичної та соціальної (соціалістичної) держави. Завдання проекту майбутньої Конституції — гармонійно поєднати ці принципи як пріоритетні й належно закріпити їх.

Значні відмінності мають і розділи, присвячені організації та здійсненню державної влади. Вихідний принцип її побудови — спільний: поділ влади на законодавчу, виконавчу і судову. Однак система, структура, функції і повноваження пропонованих органів державної влади, системи їх стримань і противаг мають істотні відмінності. Так, за проектом ХДПУ, органом законодавчої влади є Національні Збори (парламент), що складаються з двох палат — Палати депутатів і Сенату. За проектом Конгресу українських націоналістів — теж Національні Збори, але вони мають складатися з Палати послів і Сенату. За проектом УРП — Національні Збори, які складаються з Народної палати і Сенату. За проектами депутатської фракції «Комуністи України — за соціальну справедливість і народовладдя» та Інституту держави і права законодавчим органом має бути Верховна Рада України як однопалатний парламент.

Є й інші відмінності щодо конструювання парламенту. Але головна відмінність — у його структурі й назві. Тут надто багато суб'єктивного. А об'єктивно, на мою думку, достатніх підстав для зміни його назви в Україні нині немає. Двопалатність же парламенту заслуговує на увагу.

Різними уявляються творцям проектів також інститут президентства та система виконавчої влади. Так, за проектом ХДПУ, президент України є главою держави і главою виконавчої влади; вводиться інститут віце-президента; інституту прем'єр-міністра немає. За проектом КУН, президент є главою держави; обирають також віце-президента; утворюють Кабінет міністрів у складі прем'єр-міністра і міністрів. За проектом УРП, президент є главою держави і главою виконавчої влади; роботу уряду (Кабінету міністрів) організовує і очолює прем'єр-міністр.

За проектом Інституту держави і права, президент є главою держави і главою виконавчої влади; зберігається інститут прем'єр-міністра. За проектом Конституції депутатської фракції комуністів, інститут президентства відкидається; виконавча влада здійснюється Радою міністрів Української РСР.

А от у конструюванні системи судової влади значно більше спільного: Конституційний суд, загальні й арбітражні суди. Разом з тим у ряді проектів пропоновано і більш розгалужену судову систему: кримінальні, цивільні суди тощо. Зрілість конституційної думки з цих питань — очевидна.

Найбільше Спільного у проектах, підготовлених під час другого етапу конституційного процесу, містять розділи і статті, присвячені правовому статусу особи. Серед вихідних конституційних засад однозначними є положення щодо визнання прав і свобод людини, її життя, честі й гідності за найвищу соціальну цінність. А ще — про природний характер, непорушність і недоторканність прав людини; про рівність перед судом і законом; про судовий захист усіх прав і свобод тощо.

Практично збігаються положення проектів Конституції щодо громадянства. В них зазначено, що українське громадянство — єдине.

У проектах також закріплено досить розгалужену систему юридичних та інших гарантій. На жаль, вони практично не можуть забезпечити реалізації більшості соціальних і культурних прав людини й громадянина, які нині фактично формальні, символічні. Система гарантій прав і свобод (вільностей) потребує істотного вдосконалення.

Спільним для всіх проектів у конструюванні місцевої влади є поєднання засад місцевої державної виконавчої влади і місцевого самоврядування. Пропоновано системи місцевої державної адміністрації на рівні земель, областей, районів. А також системи місцевого самоврядування на рівні міст, районів (у містах), містечок, сіл і селищ, сільрад. Але конкретні органи та інші інститути місцевої державної виконавчої влади і місцевого самоврядування пропоновано різні.

Наприклад, за проектом ХДПУ, нарівні земель місцевими органами державної виконавчої влади мають бути земельні Ради та земельні Управи. Крім того, президент має утворювати на відповідному рівні префектури на чолі з префектами земель. Префектури покликані забезпечувати реалізацію загальної політики та контроль за дотриманням Конституції України, виконанням законів України, актів Президента.

Систему місцевого самоврядування має складати муніципальне самоврядування, органами якого мають бути відповідні Ради (міст, містечок, сіл). Виконавчим органом муніципального самоврядування є Управа. Голова Управи є головою відповідної Ради. В містечках і селах можуть обирати лише її голову (старосту).

За проектом Конституції УРП місцеву владу має опосередковувати система органів місцевого самоврядування, яку складають управи областей, повітів, сіл та мерій міст, а також представницькі органи — Ради областей, повітів, міст і сіл, а також місцеві референдуми.

За проектами депутатської фракції комуністів та Інституту держави і права, місцеві Ради і їхні виконавчі органи мають поєднувати засади місцевих органів державної виконавчої влади й місцевого самоврядування.

Пропоновані моделі місцевої влади мають елементи концептуальності, конструктивності й системності, проте потребують істотного вдосконалення.

Багато цінного містять також інші розділи запропонованих проектів. Вони свідчать, що на нинішньому етапі конституційного процесу є певні здобутки, якими важливо правильно розпорядитися. Але ще слід виконати досить значний обсяг роботи, щоб підготувати такий проект Конституції України, на який чекає більшість нашого суспільства.

Віктор ПОГОРІЛКО,
доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу конституційного права, проблем законотворчості і місцевого самоврядування Інституту держави і права ім. В.Корецького НАН України.

ЗАХИСТІМО ЛЮДИНУ!

У БУДІВНИЦТВІ правової, демократичної, соціально орієнтованої держави українське суспільство зіткнулось з великими труднощами, що склались у соціально-економічному, політичному та духовному розвитку. Цілком природно, що нові процеси державотворення в силу об'єктивних законів не можуть відбуватись без болю і втрат.

Усвідомлюючи ситуацію, яка склалась в Україні, більшість наших співвітчизників з розумінням та надією переживають скруту, очікуючи розумних, з боку уряду, Верховної Ради, Президента України ефективних дій, що в першу чергу стосуються поліпшення умов життя, виходу з економічної кризи, наведення дисципліни, порядку та інших проблем.

За минулих часів головну роль і місце у державній політиці відводили людині, задоволенню її соціальних, фізичних, духовних та культурних потреб. Не зменшились актуальність і завдання держави в цьому і сьогодні. Однак, на превеликий жаль, умови, в яких опинилась в даний час людина, далеко невтішні.

Тягар реформування економіки, прорахунки цінової політики, відсутність реальних механізмів у реалізації законодавчих актів, розгул злочинності та корупції лягають передовсім на плечі трудівників, селян, пенсіонерів, всіх, кого звикли називати сьогодні «малозахищеними громадянами».

Буквально за останні пару років чітко спостерігається різке розшарування населення на ряд соціальних груп. Мільйони людей опинилися за тією межею, від якої, як кажуть, далі нікуди. Справді, як за 2 мільйони пенсії з усіма тими «кошиками споживача» утримати життя в тілі, придбати на зиму одяг, вугілля вартістю 7—9 мільйонів за тонну, сплатити рахунки за квартиру, на що вже потрібно 3—4 мільйони?

Громадяни відчувають нагальну потребу в допомозі і підтримці з боку органів державної виконавчої влади, тож і отримують різні інстанції десятки тисяч звернень.

Скажімо, тільки за півріччя цього року до Верховної Ради України надійшло понад 44 тисячі заяв, звернень та пропозицій. Особисто під час прийому керівним складом парламенту вислухано 9,7 тисячі чоловік, серед яких значна кількість ветеранів праці, інвалідів, членів багатодітних сімей, учасників Вітчизняної війни, постраждалих внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС та багато інших, біда яких змусила шукати порятунку в стінах вищих органів влади. Майже вдвічі зросла кількість відповідних звернень до місцевих Рад. У 1994 році їх було 663 тисячі, що безумовно свідчить про загострення проблем соціального захисту.

Численні листи з криком душі продовжують надходити до постійних комісій Верховної Ради України. Зокрема, на адресу Комісії з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин за останній період надійшло більш як 4 тисячі листів.

НАДЗВИЧАЙНО важливим нині залишається узаконення права громадян України, яке висловлюється у формі таких звернень. Адже це є одним із шляхів безпосередньої участі громадян у вирішенні загальнодержавних справ, їх волевиявлення щодо розвитку процесів державотворення, розв'язання комплексу життєво важливих питань.

Досі органи виконавчої влади, підприємства, установи, громадські об'єднання керувались розробленим у 70—80-х роках законом, цілим рядом положень та інструкцій, які давно вже не чинні і не відповідають реаліям сьогодення.

У свою чергу, такі умови створювали атмосферу подальшого розвитку формалізму, бюрократії та тяганини. Значний відсоток звернень громадян залишається незадоволеним, вони осідають у столах чиновників. Чимало відповідей надходить до заявника із формальним посиланням на неможливість розв'язання питань через відсутність коштів чи з інших причин. А це породжує цілий ряд повторних звернень і скарг до тих самих державних інстанцій.

Характерно, що жоден із керівників-чиновників не несе за такий черствий підхід ніякої відповідальності, і заявника відправляють по новому колу пошуків допомоги. Через таке ставлення до людини щоденно бачимо біля стін Верховної Ради, Кабінету міністрів, Адміністрації Президента України десятки людей, котрі шукають правди. Серед них, як правило, інваліди, престарілі, знедолені і зневірені. Їх потік до столиці зростає з кожним днем і стає дедалі дорожчий що матеріально, що морально. Чи маємо ми право на це закривати очі?

Така велика потреба в захисті прав громадян, законодавчому закріпленні їхніх інтересів та свобод і зумовлює невідкладність розробки та прийняття Закону України, який регламентував би і забезпечував право громадян звертатися до будь-яких державних, господарських, громадських установ, оскаржувати ті чи інші дії службових осіб, вносити пропозиції щодо вдосконалення їхньої діяльності.

Нещодавно на сторінках «Голосу України» було опубліковано проект Закону України «Про звернення громадян», над якими сьогодні продовжує працювати постійна Комісія Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин. Гадаю, що багато хто з колег-депутатів підтримає запропонований варіант, який з їхньою допомогою, безперечно, буде доопрацьований. Особливо хотілося б бачити підтримку в цьому та участь у формуванні Закону представників урядових структур, Адміністрації Президента України, фахівців-правознавців, досвідчених практиків місцевих органів влади; адже це дасть можливість прийняти необхідний законодавчий акт, який відображав би реальні потреби життя.

ВВАЖАЮ, що як основний принцип у цьому Законі має бути закладене право громадян звертатися до державних та інших органів і створення чіткої системи розгляду скарг і пропозицій, посилення відповідальності службовців за тяганину, формалізм у розв'язанні питань, з якими звертається людина.

Доцільно було б передбачити норми, що мають визначати особливості розгляду звернень і скарг громадян вищими службовими особами, судовими органами та органами прокурорського нагляду.

Закон має охопити всі форми звернень, в тому числі колективні, які носять характер ініціатив, що безпосередньо сприятиме розширенню демократичних принципів у волевиявленні громадян.

Потрібно чіткіше викласти норми, які визначають характер і організацію розгляду скарг на неправомірні дії органів виконавчої влади, на рішення колегіальних органів, акціонерних товариств, малих державних і приватних підприємств. Адже сьогодні тривають процеси у змінах форм власності, відповідно потребують врегулювання нормативи розгляду звернень громадян щодо розв'язання багатьох адміністративно-правових питань.

Значного вдосконалення потребує робота державного апарату з організації прийому та розгляду скарг і звернень. Окремі відповідальні особи просто займаються перепискою від низу до верху і навпаки, а справи громадян роками не розв'язують. Як бути людині, коли її питання не розв'язуються на рівні району, області, столиці, а життя вимагає вжиття термінових заходів? Хто може (окрім суду) стати вирішальною та остаточною інстанцією у задоволенні її права? На ці та інші запитання, безперечно, має дати чітку відповідь саме Закон.

Чомусь ми стали забувати про набутий десятками років досвід, що сприяв у розгляді та задоволенні звернень наших людей. Скажімо, періодичний аналіз характеру заяв, звернень, скарг та вжиття конкретних заходів до їх запобігання давали змогу ефективно впливати на стан у справі задоволення різноманітних потреб громадян. А чим погана форма організації прийому громадян за місцем їх проживання? Наприклад, робота сільського комітету в так званих «бригадних селах», які віддалені від сільської, районної Ради на 10, або й більше кілометрів, і дістатися з яких стало тепер багато складніше, особливо престарілим. Значну кількість питань розв'язували саме завдяки існуванню такого громадського інституту.

Коротше кажучи, доконечно потрібно мати в державі такий Закон, який гарантував би громадянам України цілковите право захисту їхніх інтересів, унеможливлював прояви бездушного ставлення до них і зміг забезпечити реальну можливість сприяти поліпшенню умов проживання всіх громадян України.

Анатолій ЮХИМЧУК,
народний депутат України, член постійної Комісії Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Реклама — двигун прогресу,
або Кілька порад меру столиці

Молодий президент «Української перспективи» Сергій Одарич не випускає, судячи з усього, з свого поля зору не тільки кроки, а й наміри Леоніда Косаківського, однієї з надзвичайно перспективних особистостей в Україні. Запопадливий біограф київського мера, використовуючи сторінки такого шанованого і воістину незалежного видання, як «Киевские ведомости», скажімо, за 26 вересня ц.р., безперечно, робить послугу об'єктові своїх досліджень. І не одну. По-перше, популяризує особистість мера, а по-друге, вказує з висоти свого пташиного польоту на невдачі в минулому і всілякі перешкоди в діяльності «підопічного» у перспективі. І у своїх стараннях навіть зривається на фальцет, що, погодьтеся, ображає слух і водночас спонукає телеканал «Київ» і мільйонний щотижневик «РІО» інформувати виборців, і особливо Сергія Одарича як біографа мера, про істинний стан справ у міській адміністрації. Це відповідь на запитання Сергія Одарича: «...навіщо треба було витрачати стільки сил, енергії і коштів на створення власних газет і телеканалів, якщо не брати участі у виборах?» На наступне запитання: чи є рація міській владі висувати кандидатів в інших округах України? — відповімо: «Нема рації».

Недолугою була б та міська влада, яка, за наявності 17 вільних округів у місті, висувала б своїх представників на периферії, або взагалі знехтувала б виборами парламенту, не підтримуючи своїх кандидатів. Зажила б вона слави кепської, коли б не була джерелом поповнення вищих ешелонів державної влади.

А от Сергій Одарич послужливо відкриває мерові очі: «Незважаючи на всі виступи і добрі наміри держадміністрації (головне, визнає біограф, такі є. — **Прим. автора**), транспорт у Києві працює дедалі гірше, житла будують дедалі менше, вулиці стають дедалі бруднішими, продукти дорожчають». І також послужливо попереджає Л.Косаківського: «Беручи до уваги наближення зими (ач яка свіженька думка!) і вихід з команди мера осіб, на яких трималося (трималося-таки, а не ставало дедалі гіршим) міське господарство, Л.Косаківський ризикує навесні остаточно втратити контроль над ситуацією в столиці і на багато років закріпити за собою імідж політика-невдахи».

Та чи не здається вам, шановний біографе, що за вашою залізною логікою ви звинувачуєте самого Президента України у прагненні закріпити за собою той самий імідж, розпоширивши з Києва на всю державу процес занепаду транспорту, зведення житла, покінчивши зі стерильністю вулиць і бросовими цінами на продукти? Адже людей, за якими в Київській держадміністрації було закріплено як за заступниками Л.Косаківського перелічені вами сфери, указами Президента Л.Кучми призначено на високі державні посади.

Так, Леонід Косаківський, не повідомивши вас, свого біографа, надіслав подання Президентові України Леоніду Кучмі на призначення Івана Дворника своїм заступником. Цю посаду він обіймав і раніше. А Президент узяв та й, не порадившися з вами, пане Одаричу, видав указ про призначення Івана Герасимовича заступником міністра зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі. Не обминув своєю увагою Президент і заступника голови Київської міської адміністрації Валерія Цибуха, призначивши його першим заступником міністра транспорту, де міністром — також колишній заступник Л.Косаківського Іван Данькевич. Валентин Шевальов за переведенням тепер працює (не рядовим) у Держкомітеті в справах містобудування та архітектури.

Виходить по-вашому: не справилися вони в Києві — дамо їм розгорнутися в країні? У якій транспорт, зведення житла, чистота вулиць — на висоті, а ціни на продукти, ну, просто скажімо, відповідають мінімальній заробітній платі у 60 000 карбованців. І головне, дахи у школах усієї країни не течуть, а тільки в Києві — навпаки. І у мера голова не болить. Скажу чесно: і не болітиме. Бо школи — то комунальна власність районів, за винятком кількох інтернатів...

А тепер, що стосується усіляких погіршань. Майже 15 відсотків усього збудованого цього року в Україні житла припадають на Київ. Майже чверть обсягу введення в дію загальноосвітніх шкіл — також у столиці. Транспортом вона насичена, як не насичене жодне місто країни. І він працює, Президент навіть виніс мерові подяку. За минулий рік показники з усіх названих сфер перевищують загальноукраїнські.

А на запитання про заголовок останнього опусу вашого біографічного серіалу про Л.Косаківського: «Навіщо Леоніду Косаківському депутатський мандат?» — не відповідає жодна із запропонованих вами версій, ані «політична», ані «прагматична», ані «пропагандистська».

А для чого Косаківському депутатський мандат? Боротися, нерви псувати... Уступіть, Леоніде Григоровичу, цей тягар іншому претендентові, своєму біографу, Сергію Одаричу. Висуньте його Київрадою нардепом. Він вам це довіку не забуде. Адже важливо мати рекламу, та ще й безплатну. Важливо бути в полі зору української перспективи.

А ще в ім'я порятунку міста призначте Одарича своїм заступником, з питань політики. І він вже до весни допоможе вам не втратити контроль над ситуацією. Адже так вболіває за киян!

Вікторія СВЄТЛАНОВА.

Актуально

Обличчя держави має бути чисте

Інтерв'ю з головою Держмиткому України Леонідом Деркачем

З ДОС'Є «ГУ». Л.Деркач народився, вчився і розпочав свою трудову діяльність в Дніпропетровську. Спершу працював на «Південмаші», потім на Павлоградському механічному заводі. Закінчив фізико-технічний факультет Дніпропетровського університету. З 1972 року в Управлінні КДБ Дніпропетровської області. Працював заступником начальника обласного управління КДБ. З 1 грудня 1992 р. був керівником Державної служби України з питань технічного захисту інформації. До липня 1995 року — перший заступник голови Служби безпеки України. Одружений, має сина і двох онуків.

* * *

— Як Ви гадаєте, яку мету переслідували в Кабінеті міністрів, коли Вам пропонували посаду голови Держмиткому? Адже Ви досвідчений спеціаліст дещо іншого напряму — оперативної роботи.

— Мета була єдина — взаємодія усіх правоохоронних органів. З цією ж метою на посаду голови Комітету був призначений і Юрій Федорович Кравченко. Питання контрабанди провідні що для Держмиткому, МВС, що для Служби безпеки. Робота з боротьби з контрабандою дає знання специфіки окремих напрямів митної служби. Без знання цих тонкощів виловити контрабанду практично неможливо.

— Ваша думка щодо правоохоронного статусу митної служби?

— Дуже прикро, що митниця в нашій країні до цього часу ще не правоохоронне відомство. А це вкрай потрібно. Ми повинні хоча б в зоні митного контролю вести оперативну діяльність, а також проводити слідчі дії. Ефективність нашої роботи тільки зросла б.

— Які ще бачите проблеми та шляхи їх розв'язання?

— Окремі з них можна розв'язати лише на державному рівні. Митному комітету виділяють кошти з бюджету. Зокрема, на капітальне будівництво з 400 мільярдів карбованців ми отримали тільки 40. Якби ми перейшли на самофінансування, держава була б тільки у виграші. Наприклад, отримавши б якусь частку від митних зборів і відсотків з 20 від конфіскату, ми могли б зовсім відмовитись від бюджетних грошей.

— Будь-яка діяльність грунтується на кадрах, їхньому вмінні вести справу, діяти в екстремальних ситуаціях...

— Проблема ця не така вже й проста, як здається. Ще три роки тому у нас працювало близько двох тисяч чоловік, а тепер більш як 16 тисяч. Доводилося брати фахівців з вищою освітою і вчити їх на нетривалих курсах. Люди довчалися вже на практиці поруч з кваліфікованими досвідченими працівниками. Стосовно керівників митниць: просто неприпустимо, щоб вони не знали якихось нормативних документів, законодавчих актів, які потрібні їм в роботі.

Маємо свої факультети та відділення в семи державних вузах, технікумі готельного господарства. Нині готуємо документи про створення Митного інституту в місті Хмельницькому.

— Кваліфіковані спеціалісти мають бути озброєні найсучаснішою електронною технікою, спеціальними техзасобами...

— На провідних митницях інспектори мають спеціальні прилади для визначення різних, в тому числі й цінних, металів — детектори, щупи, рентгенні установки, які дають можливість у лічені секунди визначити приховані речі і гроші. Але це прилади, в основному, зарубіжного виробництва. Вони дорогі й дефіцитні. Уже маємо домовленість із Луганським науково-дослідним та проектно-конструкторським інститутом «Іскра» про розроблення цілого арсеналу сучасної портативної електронної техніки. Саме нею збираємось оснащувати інспекторів на митному кордоні.

Олександр МАКСИМЕНКО.

Феміда

Коли строк — не покарання

Шостий рік Ірина Бавикіна живе за колючим дротом. Якщо це існування між минулим і майбутнім у Харківській жіночій колонії можна назвати життям. За тюремним муром у неї залишилися престарілі вітчим, мати та малолітня дочка. До арешту матері дівчинка була цілком здоровою дитиною. Тепер, після всього пережитого, лікарі констатували у неї важку недугу — порок серця.

Ірину Бавикіну засуджено за вбивство. За вбивство, якого вона не скоювала і до якого непричетна. В тюрмі вона відбуває не покарання, а строк. Це зрозуміло всім: як авторам цієї статті, свідкам і «співучасникам» злочину, так і слідчим, прокурорам, суддям, що вершили це беззаконня. В її непричетності до злочину може переконатися бодай трохи освічений юрист, перегорнувши аж 7 томів вочевидь сфальсифікованої справи.

Але вся державно-правова система не припускає, що вона може помилятися. Систему побудовано так, що достатньо кому-небудь з нас одного разу опинитися за гратами, щоб залишитися там надовго, коли не назавжди. Об'єкт звинувачення, як правило, стає об'єктом засудження.

Перебувати за гратами Ірині Бавикіній залишилося ще ледь менш як 5 років. Вона вже не раз могла вийти на волю за амністією. Але амністії не підлягає, бо вину свою не визнала і, схоже, не визнає. Гірку чашу сваволі вона, напевно, вип'є до дна. Бо не може прийняти помилування, яке протиприродне.

Захищати Ірину Бавикіну перед державно-правовою системою з її офіційно-фальшивою мораллю — справа майже безперспективна. Сьогодні відстояти честь оббреханого поета, реабілітувати політв'язня можна просто. Далеко складніше домогтися справедливості, довести невинність незаконно засудженої «маленької людини», скомпрометованої лише звичайною житейською ситуацією. Всі сім томів марної справи зводяться лише до одного — довести до логічного завершення (10 років позбавлення волі) примарну міліцейсько-прокурорську версію, згідно з якою І.Бавикіна начебто із ревнощів задушила косинкою свою подругу під час любовних ігор.

Неважко здогадатися, що механізм доведення вини був простий, як за часів нашої недавньої історії. Визначено об'єкт звинувачення, добуто шляхом фізичних загроз заяви від «свідків-співучасників» злочину. Щоправда, на першому ж засіданні суду О.Д. від своїх слів відмовився, розповів, за яких обставин він написав «чистосердечні признання», сподіваючись, що суд його почує. Він навіть і гадки не мав, що долю І.Бавикіної уже визначили. Що знайдеться інший суддя, менш «примхливий», і вона одержить строк сповна.

Свідчення О.Д. — суцільна міліцейська фантазія, яку він підписав не з доброї волі. Він готовий повторити навіть перед Верховним судом і перед Господом Богом те, що сказав нам для диктофонного запису: «Ірина нікого не вбивала. Мене змусили це написати під загрозою фізичної розправи».

На настійливе прохання комісії з охорони громадянських прав, законності і правопорядку Харківського міськвиконкому цю кримінальну справу врешті-решт було затребувано Верховним судом. Та навряд чи з належною увагою її там хтось розглядав. Заступник голови судової колегії з кримінальних справ Є.Овчинников вкотре підписався під тим, що вирок справедливий.

Володимир ДОБРОДЕЦЬКИЙ,
депутат Харківської міськради XXI скликання;
Микола КОСИЙ.

Коментар

Путанам штраф по «барабану»

У НАШ нелегкий час кожен виживає, як може, і заробляє, як уміє. На шляху до ринкової економіки народ торгує всім, що продається. Сфера послуг — не виняток. Нелегально попит на сервісне обслуговування жриць кохання був здавна. А попит за законами ринку породжує пропозицію...

На думку добропорядного обивателя, проституція — соціальне зло, як казали раніше — виразка на тілі суспільства. Ось цю «вавку» й намагаються лікувати правоохоронні органи. А що в нашій державі немає спеціальної служби за принципом західної поліції моралі, то цю місію доводиться виконувати працівникам міліції. Нещодавно Управління карного розшуку МВС України здійснило акцію боротьби з вітчизняними бізнесвуменами. На слід торговців коханням навела преса, сторінки якої останнім часом заповнені рекламними двозначними оголошеннями на кшталт «відпочинок цілодобово!», «масажистки додому», «приємне проводження часу».

Схема операції була проста. Дзвінок за телефоном, вказаним у газеті, замовлення диспетчеру, очікування... Так виявили одну з київських фірм середньої руки. Її розцінки далекі від фешенебельних будинків розпусти: дві години «роботи» — 50 доларів, ніч кохання — 100. Професіоналки цієї контори мали за добу 300—400 в зеленій валюті. Тепер вони мають неприємності... Втім, невеликі. У нашому законодавстві передбачено лише адміністративну відповідальність за заняття проституцією. Вперше спіймана на «гарячому» гейша сплатить штраф у розмірі 33 тисячі карбованців (останнім часом цю суму не індексували). Вдруге «аморалка» обійдеться в 200 тисяч. І все. Кримінальне покарання проститутка несе тоді, коли доведено факт навмисного зараження СНІДом.

Кохання, що продається, — об'єктивна реальність. Боротьба з ним заборонними методами відчутних результатів не дає. Тому розумніше було б легалізувати цю форму індивідуальної трудової діяльності. У такий спосіб можна було б тримати ситуацію під контролем — провадити профілактику СНІДу і венеричних захворювань, а також, як і від будь-якої комерційної справи, одержувати податки до державної скарбниці. За такої політики, можливо, і сфера послуг кохання була б якісніша і безпечніша, що важливо для приватних клієнтів, та й бюджет поповнився б, що важливо для добробуту народу...

Ольга ВАУЛІНА.

«Бомжі» на кавунах

У Скадовському районі на Херсонщині проведено операцію з перевірки найманих бригад, що вирощують овочеві і баштанні культури, — чи немає в них осіб, які знаходяться в розшуку. Знайшли чи ні — то справа міліції. Зате громадськість докладніше дізналася про тих, хто працює в цих бригадах. Здебільшого це так звані «бомжі» — люди без певного місця проживання, якими завжди цікавилися правоохоронні органи. Південний край, як і раніше, приваблює також наймитів із-за кордону, бо тут порівняно легко прохарчуватися, та ще й дещо заробити.

Як повідомив керівник бригади з радгоспу «Скадовський-2» кореець Леонід К., чутки про мафіозний характер найманих бригад надто перебільшені. Агрослужба не має нарікань на найманців щодо порушення культури землеробства, радгоспне начальство будує з ними стосунки на діловій основі. Робітники радгоспу чомусь неохоче йдуть у такі бригади, бо стають залежні від господарства. Приходять сюди сторонні люди, — колишні ув'язнені, яким важко знайти роботу без прописки. Надати роботу таким людям у бригадах найманців означає відірвати їх од думки про скоєння нового злочину заради шматка хліба.

До того ж вони отримують тут триразове гаряче харчування, цигарки чи сигарети, не обходиться й без випивки. За місяць найманцям нараховується в середньому по 5 мільйонів карбованців.

Чутки про надзвичайні прибутки «корейських» бригад живляться тим, що орендовані ними ділянки дають продукції часом удвічі більше, ніж радгоспні.

Отже, закиди про те, буцімто в таких бригадах використовують дешеву робочу силу, безпідставні. Та й хто ж, як не держава, має подбати про нормальну роботу цієї категорії людей, надати їм якийсь притулок.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.

Херсонська область.

Официальный представитель Горьковского завода «АО ГАЗ» и АО «Москвич» (АЗЛК)

Предлагает со склада в Киеве новые автомобили:

МИКРОАВТОБУСЫ РАФ разных модификаций

Москвич-2141-S
Москвич 2335 (пикап)
на базе М-2141

Новое поступление - автомобили ВАЗ разных модификаций

По желанию покупателя - дополнительная комплектация автомобиля!
Оптовым покупателям предоставляются существенные скидки.

Телефоны в Киеве:
8 - 044 - 462-58-78 (многоканальный), 561-44-00
Киев, Подол, ул. Электриков, 29-а

Телефоны региональных представителей в Украине:

Белая Церковь	(263) 6-02-83	Луганск	(0642) 55-70-21
Винница	(0432) 32-49-60	Луцк	(03322) 5-14-08
Горловка	(06242) 4-63-97	Никополь	(05662) 2-13-52
Днепропетровск	(0562) 27-06-61, 27-99-85	Севастополь	(0692) 23-60-66
Дрогобыч	(03244) 3-11-59, 2-11-48	Тернополь	(0352) 2-23-00
Запорожье	(0612) 34-60-08, 34-82-35	Черновцы	(03722) 4-57-07

Ивано-Франковск (03422) 2-53-01

Организация реализует

глубинные насосы

типа ЭЦВ
от 4 до 12 дюймов,
кабель ВПП,
ст. управления,
а также бытовые.
Тел.: (044)
488-08-60, 483-60-16,
Житомир (0412) 37-46-88,
Кривой Рог (0564) 71-75-77,
Севастополь
(0692) 45-50-97,
Ялта (0654) 32-86-39.

МИНИ-ПЕКАРНИ любой комплектности МИКРОДОБАВКИ, СУХИЕ ДРОЖЖИ, МЕЛЬНИЦЫ, МАКАРОННЫЕ ПРЕССЫ, ОБОРУДОВАНИЕ для производства сгущенного молока, спирта, томат-пасты, пельменей, мороженого. СПИРТЗАВОДЫ. МАСЛОСЫРЗАВОДЫ. ПИВЗАВОДЫ.

г. Одесса,
ул. Преображенская, 28.
Тел/факс (0482) 256227,
256266, 264490.

Реклама в газеті «Голос України».
Телефон 441-89-34, факс 449-85-62.

АО «Центр - металл»
покупает
любыми партиями
металлопрокат
и трубы.

металл

(095) 208-3935 924-4444
923-1997 208-7354
925-5250 207-4907
924-4595 (факс).

Организация реализует:

мешки бумажные
оборудование
для мельниц
и элеваторов
гидроизоляционный
материал
«Бризол»

Тел.: (044) 224-60-51,
221-39-99, 225-50-55.

Запрошення до участі у торгах (ЗУТ)

Дата: 9 жовтня 1995 року

Кредит № 3865 — UA
ЗУТ № NDC/T — 02/95

1. Україна одержала кредит від Світового банку реконструкції та розвитку (Світовий банк) у різних валютах для покриття витрат за Проектом реабілітації гідроелектростанцій та систем контролю. Передбачається, що частину цих коштів також буде спрямовано на покриття витрат за контрактом на постачання комп'ютерного обладнання та програмних засобів для Національного диспетчерського центру електроенергетики України (НДЦ України).

2. Національний диспетчерський центр електроенергетики України (НДЦ України) запрошує зацікавлені фірми взяти участь у торгах з постачання комплексного пакету, до складу якого входить:
система збирання, оброблення та відображення інформації (SCADA) (система автоматичного контролю генерації (AGC), система управління розподілом генерації (GCD), система управління енергоспоживанням (EMS) для НДЦ України.

3. Зацікавлені фірми можуть ознайомитись з тендерними документами за адресою:
Київ, Україна, 252032, вул. Комінтерну, 25, НДЦ України, кімната 408.
тел.: 38-044-227-9917, факс: 38-044-227-9970.

4. Ознайомитися з тендерними документами можна, починаючи з 9 жовтня 1995 року. Зацікавлені фірми можуть придбати повний комплект тендерних документів після надання письмової заяви за вищевказаною адресою та оплати комісійного стягнення у розмірі $400, що не підлягає поверненню.

5. Умови участі у тендері і Загальні положення контракту виконані згідно зі стандартом Світового банку: закупка комп'ютерного обладнання та програмного забезпечення (жовтень 1994 рік).

6. Всі заяви для участі в торгах повинні супроводжуватися гарантією у розмірі еквівалентному $200.000 (двісті тисяч доларів), і мають бути доставлені за вищевказаною адресою не пізніше 14:00 9 січня 1996 року. Форма гарантії повинна відповідати положенням пункту 15.3 Інструкцій учасникам торгів.

7. Надані конкурсні пропозиції будуть розпаковуватись у присутності представників фірм-конкурсантів, які забажають прийняти участь у цій процедурі, в офісі НДЦ України о 14:15 9 січня 1996 року.

Запрошення до участі у торгах (ЗУТ)

Дата: 10 жовтня 1995 року

Кредит № 3865 — UA
ЗУТ № NDC/T — 03/95

1. Україна одержала кредит від Світового банку реконструкції та розвитку (Світовий банк) у різних валютах для покриття витрат на Проект реабілітації гідроелектростанцій та систем контролю. Передбачено, що частину цих коштів також буде спрямовано на покриття витрат за контрактом на постачання регуляторів швидкості блоків та систем управління для теплових електростанцій.

2. Національний диспетчерський центр електроенергетики України (НДЦ України) запрошує зацікавлені фірми взяти участь у торгах на постачання регуляторів швидкості блоків та систем управління для теплових електростанцій.

3. Зацікавлені фірми можуть одержати додаткову інформацію з тендерної документації з 9:00 до 17:00 в офісі:
Київ, Україна, 252032, вул. Комінтерну, 25, кімната 408, НДЦ України;
тел.: 38-044-227-9917, факс: 38-044-227-9970.

4. Ознайомитися з тендерними документами можна, починаючи з 10 жовтня 1995 року. Зацікавлені фірми можуть придбати повний комплект тендерних документів після надання письмової заяви за вищевказаною адресою та сплати комісійного стягнення у розмірі $250, що не підлягає поверненню.

5. Умови участі в тендері й загальні положення контракту виконано згідно зі стандартом Світового банку: закупівля товарів.

6. Всі заяви для участі в торгах мають супроводжуватися гарантією в розмірі, еквівалентному $70.000 (сімдесят тисяч доларів), і мають бути доставлені за вищевказаною адресою не пізніше як о 10:00 11 грудня 1995 року. Форма гарантії мусить відповідати положенням пункту 15.3 Інструкції учасникам торгів.

7. Надані конкурсні пропозиції розпаковуватимуть у присутності представників фірм-конкурсантів, які забажають взяти участь у цій процедурі, в офісі НДЦ України о 10:30 11 грудня 1995 року.

Запрошення до участі у торгах (ЗУТ)

Дата: 12 жовтня 1995 року

Кредит № 3865 — UA
ЗУТ № NDC/T — 05/95

1. Україна одержала кредит від Світового банку реконструкції та розвитку (Світовий банк) у різних валютах для покриття витрат на Проект реабілітації гідроелектростанцій та систем контролю. Передбачено, що частину цих коштів також буде спрямовано на покриття витрат за контрактом на постачання обладнання телефонних станцій.

2. Національний диспетчерський центр електроенергетики України (НДЦ України) запрошує зацікавлені фірми взяти участь у торгах на постачання Автоматичних телефонних станцій та диспетчерських консолів.

3. Зацікавлені фірми можуть одержати додаткову інформацію з тендерної документації з 9.00 до 17.00 в офісі:
Київ, Україна, 252032, вул. Комінтерну, 25, кімната 408, НДЦ України;
тел.: 38-044-227-9917, факс: 38-044-227-9970.

4. Ознайомитися з тендерними документами можна, починаючи з 12 жовтня 1995 року. Зацікавлені фірми можуть придбати повний комплект тендерних документів після надання письмової заяви за вищевказаною адресою та сплати комісійного стягнення у розмірі $250, що не підлягає поверненню.

5. Умови участі в тендері й загальні положення контракту виконано згідно зі стандартом Світового банку: закупівля товарів.

6. Всі заяви для участі в торгах мають супроводжуватися гарантією в розмірі, еквівалентному $180.000 (сто вісімдесят тисяч доларів), і мають бути доставлені за вищевказаною адресою не пізніше як о 10.00 13 грудня 1995 року. Форма гарантії мусить відповідати положенням пункту 15.3 Інструкцій учасникам торгів.

7. Надані конкурсні пропозиції розпаковуватимуть у присутності представників фірм-конкурсантів, які забажають взяти участь у цій процедурі, в офісі НДЦ України о 10.30 13 грудня 1995 року.

Запрошення до участі у торгах (ЗУТ)

Дата: 16 жовтня 1995 року

Кредит № 3865 — UA
ЗУТ № NDC/T — 08/95

1. Україна одержала кредит від Світового банку реконструкції та розвитку (Світовий банк) у різних валютах для покриття витрат на Проект реабілітації гідроелектространцій та систем контролю. Передбачено, що частину цих коштів також буде спрямовано на покриття витрат за контрактом на постачання системи захисту, управління та контролю для Дністровської ГЕС.

2. Національний диспетчерський центр електроенергетики України (НДЦ України) запрошує зацікавлені фірми взяти участь у торгах на постачання Системи захисту, управління та контролю для Дністровської ГЕС.

3. Зацікавлені фірми можуть одержати додаткову інформацію з тендерної документації з 9:00 до 17:00 в офісі:
Київ, Україна, 252032, вул. Комінтерну, 25, кімната 408, НДЦ України;
тел.: 38-044-227-9917, факс: 38-044-227-9970.

4. Ознайомитися з тендерними документами можна, починаючи з 16 жовтня 1995 року. Зацікавлені фірми можуть придбати повний комплект тендерних документів після надання письмової заяви за вищевказаною адресою та сплати комісійного стягнення у розмірі $250, що не підлягає поверненню.

5. Умови участі в тендері й загальні положення контракту виконано згідно зі стандартом Світового банку: закупівля товарів.

6. Всі заяви для участі в торгах мають супроводжуватися гарантією в розмірі, еквівалентному $90.000 (дев'яносто тисяч доларів), і мають бути доставлені за вищевказаною адресою не пізніше як о 10:00 18 грудня 1995 року. Форма гарантії мусить відповідати положенням пункту 15.3 Інструкції учасникам торгів.

7. Надані конкурсні пропозиції розпаковуватимуть у присутності представників фірм-конкурсантів, які забажають взяти участь у цій процедурі, в офісі НДЦ України о 10:30 18 грудня 1995 року.

Вниманию руководителей предприятий, банков и финансовых компаний!

КОММЕРЧЕСКИЙ БАНК "ПРИВАТБАНК"
предлагает новую услугу
по покупке-продаже
ДОЛГОВЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ
предприятий и банков.

Осуществляем:
- покупку - продажу;
- постоянные котировки;
- весь комплекс операций с векселями.

Прием заявок и консультации по телефонам в г. Днепропетровске: (0562) 79-05-95, 79-05-96, 47-71-52. Факс: (0562) 47-70-53.

НАДЕЖНО И ОПЕРАТИВНО!

Котировки долговых обязательств в вексельном центре КБ "Приватбанк" на 02.10.95 г.

БАНКИ

Должник	Сумма долга млрд.крб.	Вид долга	Котировка долга в %
КБ "Алекс" г.Киев	6.5	МБК	50
КБ "Балтия" г.Рига	67.0	МБК	45
КБ "Лесбанк"	109.4	МБК	60
КБ "Полис"	120.0	МБК	22
Банк "Проминь"	59.2	вексель	55
АКБ "Тернава"	21.6	вексель	85
Банк "Резидент"	120.0	МБК	20
Интраст	60.0	МБК	22
Экономбанк	50.0	МБК	65
Банк "Видродження"	44.0	МБК	55
ДФУБ "Видродження"	6.2	ПП	85
Днепрсервисбанк	38.5	ПП	50
Геобанк	11.5	ПП	50

ПРЕДПРИЯТИЯ

Должник	Сумма долга млрд.крб.	Вид долга	Котировка долга в %
ПО "ЮМЗ"	535.7	ДГ	90
Новомосковский Трубн. з-д	337.6	КД	90
Комбинат "Криворожсталь"	140.8	ДП	85
Днепровский металург. к-т	50.0	ДП	80
Новокриворожский ГОК	100.0	ДП	84
Нижнеднепровский трубопрокатный з-д им. К. Либкнехта	150.0	ДП	85
Крымский содовый з-д	50.0	ДП	83
Балаклавское рудоуправление	750.0	ДП	85

МБК – межбанковский кредит; КД – кредитный договор; ДГ – договор гарантии; ДП – договор поставки; ПП – переуступка прав (остатки на расчетных счетах, сберегательные сертификаты, депозиты).

ПОРШНЕВАЯ ГРУППА

(гильза, поршень, палец, кольца, вкладыши, прокладки).

ДЛЯ АВТОМОБИЛЕЙ И СЕЛЬХОЗТЕХНИКИ

КАМАЗ, МАЗ, КрАЗ, ГАЗ-53, ЗИЛ-130, Икарус, УАЗ, ГАЗ-24, Москвич-412, ВАЗ, ЗАЗ, ГАЗ-21	*Т-150, МТЗ-80, 82, ДТ-75, "Дон", "Нива", "Колос" (для двигателей СМД-14, СМД-18, СМД-20, СМД-22, СМД-31, СМД-60, Д-240)*

ЗАПЧАСТИ для КАМАЗа: *выжимной подшипник, топливный насос, плунжерные пары, распылители.*
ЗАПЧАСТИ для ГАЗ-53: *коленвал, диск сцепления ведомый, корзина сцепления, распредвал.*
ЗАПЧАСТИ для Т-150: *топливный насос, плунжерные пары, распылители, форсунки, секции ВД.*

Оформление и отгрузка за 10 минут! КМП "ЭВО" г. Киев, ул. И. Гонты, 9. Тел. (044) 443-65-49, 446-58-19. с 9 до 17.

ROZULA
JOINT VENTURE Ltd.

Экспорт-импорт рыбопродукции

Сельдь норвежская, скумбрия норвежская, минтай без головы, окунь морской, салака, макруронус, хек и другие виды.

Возможна доставка покупателю.

Адрес: ул.Тербатас, 36, Рига, LV-1011, Латвия.
Тел.: +371-2-275356, +371-2-291977. Факс: +371-7310182.

Научно-производственное предприятие «ПАРАМИ» (г. Запорожье) реализует:

лущильники ЛДГ-10;
котлы отопительные чугунные от 4-х до 10-и секций;
автоматика САОК-1;
газовые счетчики;
электроды МР-3, диаметр 4.

Факс: (0612) 64-28-78
Телефон: (0612) 64-39-33.

Концерн «Укрпромінвест»

реалізує зі складу в Києві:

✓ перець чорний;
✓ перець духмяний;
✓ гвоздику;
✓ мускатний горіх;
✓ усі види фасованих спецій.

Київ: (044) 416-11-43, 462-51-41, 416-54-30.

THE 1996 EDMUND S. MUSKIE FELLOWSHIP PROGRAM
OPPORTUNITIES FOR GRADUATE STUDY IN THE USA

The Government of the United States of America is pleased to announce the 1996 Edmund S. Muskie Fellowship Program, which provides grants to pursue one or two years of graduate study in the USA, some of which may lead to a degree or certificate from a U.S. institution.

Fields: - **business administration** - **law** - **economics** - **public administration**

Competition for the Fellowship is merit-based and open to anyone who meets the specific criteria.

Applicants must: be citizens of Ukraine and other countries of the former Soviet Union; lack a source of funding for study in the US or access to another US-based training program; be under the age of 40 at the time of application deadline (October 27, 1995); hold an undergraduate degree (four or five-year program) with good academic standing by the start of the proposed academic program in the United States; be proficient in spoken and written English at the time of application; be able to demonstrate professional aptitude and leadership potential in the field of specialization; be able to begin studies in the United States in summer 1996.

The following individuals are not eligible for the Muskie Fellowship Program: spouses of U.S. citizens; those currently enrolled in academic, training, or research programs outside the fifteen participating countries; those who have spent four or more consecutive months outside the fifteen participating countries since June 1994.

The Edmund S. Muskie Fellowship Program does not discriminate on the basis of race, color, sex, religion, national and ethnic origin, handicap, or disability. Selection will be made by teams of specialists on the basis of academic excellence, knowledge of English, professional aptitude, and leadership potential in the field of specialization.

The Program is funded and supervised by the United States Information Agency and is administered by the American Council of Teachers of Russian/American Council for Collaboration in Education and Language Study (ACTR/ACCELS), the Institute of International Education (IIE), the International Research & Exchanges Board (IREX), and the Soros Foundations/Open Society Institute (Soros/OSI).

Further information and instruction about how to obtain and complete applications may be requested in writing or by telephone from the addresses listed below:

Muskie Fellowship Program
Kiev Shevchenko University,
vul. Volodymyrska,60, Rooms 218, 223,
252033 Kiev, Ukraine
tel.: (044) 225-71-82, 225-22-51,
fax: (044) 224-69-60, 225-10-06
e-mail: aksels.kiev@sovcust.sprint.com,
e-mail: ulanak@eccel.kiev.ua

Muskie Fellowship Program
vul. Hrushevskoho,4, Room 301,
252001 Kiev, Ukraine
tel./fax: (044) 229-34-79
e-mail: irexkyiv@irex.freenet.kiev.ua

Applications must be in English and must be returned to one of the representational offices listed above by **October 27, 1995.** Late or incomplete applications will not be considered.

Предприятие «Укрэнергопром» производит:

все виды ремонтно-наладочных работ энергетического оборудования;
ремонт паровых и водогрейных котлов.

Изготавливает:

а) газовые горелки БИГ;
б) щиты автоматики паровых котлов ЩКК-1 с возможностью их монтажа и наладки.

Цены в два раза ниже российских аналогов.
Тел. (044) 228-37-00.
Факс 229-46-78.

Фирма реализует:

резисторы марки СП, РП, НРК;
минимальная партия 2 тыс. шт.;
автопогрузчики львовского завода и запасные части к ним.
Оказываем услуги по ремонту и наладке.

Тел.: (044) 435-70-77, 435-21-22, 435-61-08, 435-61-10.

Арбитражным судом Республики Крым рассматривается дело № 598-6 о признании банкротом совместного предприятия фирмы «Рута». Юридический адрес: г. Ялта, Крым, ул. Кирова, д.39; р/с 1609633 в Ялтинском отделении Проминвестбанка Украины.

По имущественным требованиям кредиторы могут обратиться в Арбитражный суд Республики Крым.

Арбитражным судом Херсонской области (г. Херсон, пр. Ушакова, 47) по заявлению Государственной налоговой инспекции по Комсомольскому району г. Херсона возбуждены дела о банкротстве.

Дело № 1/5-Б от 01.08.95 г. МЧП «ЭМА» код ОКПО 14121411, (г. Херсон, пер. Школьный, 28), р/с. № 468566 в Облсоцбанке, МФО 352015, г. Херсон.

Дело № 12/6-Б от 27.07.95 г. КПКФ «ДУБЛЬ» код ОКПО 21293710 (г. Херсон, ул. Лавренева, 9-Б), р/с. № 468922 в ХФАКБ «Градобанк», МФО 352145 г. Херсон.

Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение месяца со дня опубликования данного объявления.

Арбитражным судом города Севастополя (г. Севастополь, пл. Восставших, 6 ком. 31) возбуждены дела о банкротстве:

частного предприятия «Кифа» (335905 г. Севастополь, п/о Орлиное, пансионат «Изумруд», дом 1, кв. 1, расчетный счет № 0011468261 в Нэвикон-банке г. Севастополя), дело № 127/4;

малого частного предприятия «Авиценна» (335018, город Севастополь, ул. Мира, дом 14, кв. 28, расчетный счет № 002468568 в Акционерном банке «Таврика»), дело № 083/2.

Претензии кредиторов принимаются в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд Хмельницької області порушив справу № 59-Б про банкрутство малого підприємства «Контракт».

Юридична адреса боржника: Хмельницька область, 281100, м. Старокостянтинів, вул. Миру, 1/133, кв. 70. Розрахунковий рахунок № 468801 в Старокостянтинівському відділенні АК АПБ «Україна», МФО 315201.

Адреса арбітражного суду Хмельницької області: 280000, м. Хмельницький, пл. Незалежності, 1.

Претензії кредиторів і пропозиції можливих санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Херсонської області (325000, м. Херсон, пр. Ушакова, 47) порушив справу №13/6-Б від 29.08.1995 року про банкрутство навчально-спортивної бази «Таврія».

Адреса боржника: 326520, м. Цюрупинськ Херсонської обл., вул. Красноармейська, 31, р/рахунок 700209 в АК АПБ «Україна» м. Цюрупинськ, МФО 352178 (директор С. П. Дубовик).

Претензії кредиторів приймають у місячний термін з дня опублікування цього оголошення.

Арбітражний суд Донецької області (340105, м. Донецьк, бульвар Пушкіна, 34) порушив справу за № 14/5-21 про банкрутство ЧП фірми «Інтерлюкс» (юридична адреса: 343213, м. Слав'янськ, Донецької області, вул. Добровольського,2), розрахунковий рахунок 468990 у Слав'янському відділенні Укрсоцбанку, МФО 334226.

Претензії кредиторів та заяви можливих санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування цього оголошення.

Колонка власкора

День за два

Ліга підприємців Тернопільщини та мерія обласного центру влаштували городянам свято — День міста. Програма була насичена, цікава й різноманітна. Відбувся оригінальний конкурс естрадної пісні «Пані+пан», виступили лауреати конкурсу дитячої пісні «Веселад», фольклорно-мистецьке свято вирувало на вулиці Сагайдачного та на Співочому полі. А ті, хто прагнув гострих емоцій, могли спостерігати безкомпромісний бій міськвиконкому з обласною адміністрацією. Цього разу — на футбольному полі. Найменших громадян мандрівний лялькар розважав програмою «Ти + Я = Ми».

Ярмарок на хуторі

На хуторі Анастасіївка Тернопільського району відбувся осінній ярмарок-аукціон. Якщо на попередніх ярмарках торгували тільки племінними тваринами, то тепер тут було представлено і сільськогосподарські машини та механізми, які можна використовувати не тільки в колгоспах, а й у фермерських господарствах. Науково-виробниче об'єднання «Еліта» ознайомило учасників аукціону з найпродуктивнішими сортами сільгоспкультур та засобами захисту рослин.

А ще були галушки, вареники, шашлики, медяники, запіканки, кров'янки, наливки... Все оте треба було бачити на власні очі, щоб повірити: не такі вже ми й бідні, як то часто декотрі підкреслюють, і якщо додамо у праці — розквітне Україна.

Ішов по шерсть — повернувся стрижений

Обласна державна адміністрація створила спеціальну комісію з питань вивчення стилю і якості роботи керівників державних підприємств. Її висновки стануть правовою підставою для наступного підписання або відмовлення від укладання контракту з керівником. Декілька директорів уже покинули стіни обладміністрації, залишивши службові портфелі. З багатьма господарниками контракти укладено тільки на півроку-рік. Робота з формування керівної господарської ланки триває.

Бог один — як і Україна

У Тернополі провели свято духовної музики й пісні під девізом «Один Бог, один народ, одна Україна». Майже з усіх районів православні та греко-католицькі конфесії представили церковні хори. Того дня Палац культури «Березіль» прийняв понад півтори тисячі чоловік, більшість яких винесла з того залу найголовніше: Бога та Україну ділити не можна.

Поправити княжу корону

На сесії обласної Ради народних депутатів група депутатів звернулася від імені своїх виборців з Теребовлянського району з вимогою посилити підготовку до відзначення 900-річчя Теребовлі. У запиті зазначено, що Кабінет міністрів надав кошти, але їх замало, щоб хоч причепурити одне з найдревніших міст Поділля, поправити, за образним висловом одного з депутатів, княжу корону міста.

Михайло ВАСИЛАШКО.

Тернопільська область.

Лист з коментарем

Дивіться на світ веселішими очима

Поряд з багатьма іншими редакція одержала й цього листа. Ось його зміст:

«Я молода, виховую двох малюків. Живемо в селі, де, як і по всій Україні, панує беззаконня, економічна криза. Кругом непорядок. Підеш до аптеки, яка має працювати з восьмої ранку, почекаєш годину-півтори і повертаєшся, бо вона так і не відчиняється. Підеш платити за світло — така сама історія.

Чоловік мій тепер у лікарні. Після виписки має іти на «легкий труд». Проте такої роботи йому не дадуть. І зостається або сидіти вдома, або знову сідати на трактор, щоб потім знову потрапити до лікарні і чекати кінця.

Увечері, коли діти сплять, щоби забути свої клопоти, вмикаю телевізор і дивлюся закордонні фільми про «красиве життя», а також рекламу, в тому числі й про поїздки на екзотичні острови. І в мене котяться сльози. «Запретная женщина» з телефільму живе не гірше від нас, сільських жінок. Вона їздить до Іспанії.

Завтра мені знов треба підвестися о четвертій ранку, подоїти козу й корову, вигнати їх на випас, натягати води з колодязя, погодувати свиней, курей і собак, зварити їсти, зібрати й відвести дітей у дитячий садок, попрати, прибрати в хаті; з'їздити до хворого чоловіка... Крім того, треба вибратися на базар, уторгувати грошей, щоб було за що купити хліба та заплатити за електрику... А іще треба їти на свої «екзотичні острови» — сорок сотих городу, де теж вилежуватися ніколи.

А ще ж треба колись виховувати дітей, хоч книжку їм почитати.

І так щодня.

Вибачте за такого листа. Не треба приїздити до нашого села, щоб його розглянути. Від цього мені не стане краще. Далі житиму з однією надією: підростуть діти і все зрозуміють, повірять мені.... І тоді мені стане легше.

З повагою — мешканка села Київської області».

ВІД РЕДАКЦІЇ: Шановна незнайомко!

Нам зрозуміла сумовитість, коли вона виникає від поганої роботи установ вашого села. Проте не треба на весь світ дивитися так похмуро. І навіть дещо заздрісно. Як на наше розуміння, вам заздрити героїні іноземного фільму не слід.

Хоч би хто і що казав, а ми з вами живемо в країні, яка має добрі землі і роботящих людей, — і ви до таких людей належите. Це треба завжди мати на увазі. А що в державі надто затримався так званий «перехідний період», то колись закінчиться й він. Сподіваймося, що з цього млива теж добра мука буде.

У вас з чоловіком є дітки. Це — велике щастя. Адже багато людей з різних причин не можуть мати дітей. У вас є житло, і, треба сподіватися, воно не розвалюється. Отже, й тут ваші тили міцні. Ваш чоловік захворів — то хто ж тепер, у чорнобильську пору України, не хворіє? А ви, скільки можете, допомагайте своєму другові життя одужати, підтримуйте його у складний для нього час. Від цього ваші стосунки стануть ще тісніші й приязніші. І вам легше житиметься. І все буде гаразд. У любові, допомагаючи одне одному, виконаєте свій обов'язок, виховаєте діток, вивчите їх, виховаєте свідомими громадянами України, діждете онуків. Хіба не в цьому людське щастя?

Скаржитеся на завантаженість роботою. Повірте, рації в цих нарíканнях небагато. Адже робота для людини, особливо молодої, — це головна зачіпка за життя. Це — можливість утвердитися, стати не гіршою від інших. Наша робота, хоч би яка вона тяжка була — джерело наших багатств і підстава нашої твердої ходи по землі. Мало чого варта людина без роботи!

Мені здається, що ви вродлива жінка. До того ж з досить високим інтелектуальним рівнем. І вже через це невдоволені становищем звичайної сільської господині. Проте, врода — як вода в річці, сплине й минеться, а сім'я, її моральні надбання зостануться, допомагаючи жити по-людськи і завтра, і через багато літ. А справжній інтелект, а тим більше інтелігентність, мають сприяти людині в тому, щоби за будь-яких обставин зоставатися на рівні.

Дивіться на світ веселішими очима. Помічайте добро, яке оточує вас. Людська рівновага не у вояжах до Іспанії чи інших країн, а в розумінні того, що ти прийшов на цю землю не даремно і зумієш прожити на ній гідно.

Борис СИДОРЕНКО.

Підтверджено: браконьєрство процвітає

В матеріалі «Хто з'їв мого вугра?» («Голос України», 10 серпня 1995 р.) йшлося про незаконне виловлення риби в Шацьких озерах та її продаж. У відповідь, яку редакція одержала з управління МВС України у Волинській області, підтверджено факти браконьєрства. Так, цього року проведено 240 рейдів, за браконьєрство затримано майже 90 чоловік, порушено дві кримінальні справи, 88 осіб притягнено до адміністративної відповідальності, вилучено велику кількість знарядь незаконного вилову. Працівники міліції та єгері Шацького природного Національного парку розробили нові графіки чергувань на водоймах, вжили ряд інших заходів для припинення браконьєрства, вели контроль за виловом риби у Шацьких озерах.

Богдан БЕРЕКЕТА.

Волинська область.

Спорт

Футбол, схожий на водне поло

Чемпіонат країни з футболу. Пропущений матч 12-го туру. «Шахтар» (Донецьк) — «Динамо» (Київ). 2:3.

1:0 Федьков, 17, 1:1 Лужний, 28, 1:2 Косовський, 37, 2:2 Орбу, 44, 2:3 Беженар, 81.

«Шахтар»: Шутков, Леонов (П'ятенко, 46), Коваль, Чихрадзе, Старостяк, Кочвар, Орбу, Воскобойник (Онопко, 46), Петров, Співак (Ательків, 77), Федьков.

«Динамо»: Шовковський, Лужний (Шматоваленко, 68), Беженар, Головко, Михайленко, Дмитрулін, Похлебаєв (Коновалов, 63), Мізін (Скаченко, 82), Косовський, Ребров, Шевченко.

Попереджено Лужного, Орбу, Головка.

Суддя Мельничук (Сімферополь).

2 жовтня. Донецьк. Стадіон «Шахтар». 6000 глядачів.

	В	Н	П	М	О
ЦСКА-Борисфен	7	4	1	23—8	25
Динамо	7	2	1	15—3	23
Чорноморець	7	1	1	18—8	22
Металург	7	1	1	18—10	22
Дніпро	6	2	4	20—9	20
Зірка-НІБАС	5	4	1	14—5	19
Карпати	5	3	4	17—13	18
Торпедо	5	2	5	11—14	17
Нива Вц	5	1	6	15—15	16
Таврія	4	2	6	20—19	14
Прикарпаття	4	2	5	16—21	14
Нива Тр	4	0	7	16—19	12
Волинь	3	3	6	13—19	12
Шахтар	3	2	5	16—16	11
Кривбас	3	2	7	10—19	11
Кремінь	3	2	7	8—19	11
СК Миколаїв	2	4	6	11—25	10
Зоря-МАЛС	3	1	8	9—28	10

Ні злива, яка практично не припинялася протягом дня, ні шахтарський попереджувальний страйк не стали в Донецьку на заваді великому футболу. А він у виконанні давніх суперників «Шахтаря» і «Динамо» був цікавий і захопливий.

Обидві команди мали певні кадрові проблеми. У донечан давно вже хворіє злбний півзахисник Кривенцов. А нещодавно зазнав травми досвідчений захисник, гравець національної збірної Попов. У киян — свої проблеми: захворіли Максимов і Калитвинцев. Мабуть, не варто наголошувати, яку роль відіграє цей дует у складі «Динамо».

Отож довелося тренерам терміново викликати з другої команди Скаченка та Мізіна.

Але почалася гра, і про все це швидко забулося. Як і належить господарям, футболісти «Шахтаря» одразу вирішили захопити ініціативу. І гол, який забив Федьков, вселив надію у серця досить великої групи вболівальників, які, мокнучи під дощем, завзято підтримували улюблений клуб. І після цього донеччани не зменшували обертів, кілька разів потурбували Шовковського.

Однак і кияни здаватися на милість суперникові не збиралися. Цей матч, до речі, підтвердив, що недавні неприємні події не зламали духу чемпіонського колективу. Є в ньому достатньо чудових майстрів, мужніх спортсменів. Саме один з них — Лужний — встановив рівновагу. По воротах спершу бив Шевченко. А Олег уже пішов на добивання.

Динамівці нарощували темп, Косовський провів другий гол у ворота Шуткова. Але в цього матчу, повторюю, був сповнений драматизму сценарій. Найактивніший у складі господарів — Орбу на останній хвилині першого тайму знову робить рахунок нічийним.

Обом командам важко було грати на розмоклому, вкритому калюжами полі. За таких умов переможну крапку могли поставити, зрозуміло, настирніші, витриваліші й бойовитіші. Такими цього разу були динамівці. Їхній центральний захисник Беженар недарма залишив свою зону і побіг до штрафного «Шахтаря», коли кияни подавали черговий кутовий. Цей рейд виявився фатальним для гірників і щасливим для гостей.

Після цієї перемоги «Динамо» вийшло на друге місце в турнірній таблиці. А от у «Шахтаря» справи поки що кепські. Втім, сподіватимемося, що цей колектив з часом усе ж подолає кризу. Інакше й бути не може.

Черговий тур у вищій лізі відбудеться завтра.

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

На знімку: в останніх матчах помітно грає півзахисник «Динамо» Віталій Косовський, який і в донецькому матчі забив гол.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Старий вантаж перетворюється на мотлох

Першість країни з футболу. Перша ліга. 16-й тур. Темп-Адвіс — Скала. 1:0. Т.Капанадзе, 7. **Динамо-2 — Закарпаття.** 0:0. **Дніпро — Буковина.** 1:2. Баленко, 90 — Білоус, 31, Мглинець, 60. **Ворскла — Кристал.** 3:2. Євсеєв, 19, у власні ворота, Слободської, 83, Соболь, 86, з пенальті — Шубін, 5, Гречаний, 40. **Нафтохімік — Хімік (Сіверськодонецьк).** 1:0. Мальованець, 27. **Поліграфтехніка — Металіст.** 1:0. Чуйченко, 44, з пенальті. **Шахтар — Нафтовик.** 2:1. Гошкодеря, 45, Ковальов, 48, з пенальті — Голдін, 43. **Сталь — Явір.** 3:0. Полушин, 45, Кучірка, 54, Ковальков, 88. **ФК Львів — Поділля.** 1:1. Козак, 51 — Магріані, 6. **Верес — Хімік (Житомир).** 1:0. Пархомчук, 15.

Можна тільки позаздрити вболівальникам Полтави, які протягом чотирьох днів побачили цікаві й напружені матчі за участю «Ворскли». Ця команда з приходом Шарія, Ралюченка, Стельмаха, Коренєва просто на очах змінює стиль гри. Досвідчені футболісти внесли в дії «Ворскли» майстерність, імпровізацію і тактичне мислення. Саме ці якості виявили полтавські гравці у матчі з «Кристалом», за який також виступає багато досвідчених футболістів. Недарма чортківська команда стала фарм-клубом тернопільської «Ниви». Гості, хоча й перебувають у небезпечній зоні, продемонстрували цього разу футбол гідний і навіть виграли перший тайм. Лише наприкінці зустрічі оборона «Кристалу» не витримала тиску полтавців, які вирвали перемогу.

А успіхи «Буковини» на виїзді вже нікого не дивують, бо команда має вправних нападаючих, які можуть «розірвати» будь-яку оборону. От і в Черкасах відзначилися Білоус та Мглинець.

Знову порадували результативністю футболісти «Сталі», які довели колективний рахунок клубу до 30 м'ячів. А от «Темпу-Адвісу» та «Вересу», які минулого сезону виступали у вищій лізі, важко даються перемоги. І якщо вболівальники цих клубів мріяли про швидке повернення до елітного дивізіону, то тепер їхні ілюзії геть розвіялися. Рівень гри команд першої ліги багато зріс, і старий вантаж колишніх грандів тут перетворився на мотлох.

У турнірі лідирує «Буковина» — 33 очка, у «Сталі» — 32, «Ворскли» — 31.

Черговий тур у першій лізі — в суботу.

Ярослав СЕРГІЄНКО.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України. Видавець — Президія Верховної Ради України. 252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.

Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

♦ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
♦ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
♦ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

♦ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23, телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44, телефакс — 449-85-62.
♦ Рукописи не повертаємо.
♦ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 359352.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0 Зам. 0311187.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КП № 1 від 18.09.1990 р.